

Contenta. 63.

Sententia sua pro verba Salomonis. phil. melanton
S. ne augustini & aliorum velut apthonsui. prosperi
de sacramenta ecclesie quodam. Eras. Rotterdami
N. preem. ad domum Iesus & par. ecclesie. Eras. Ro
Augustina quicq. apthonsui ex Eras. Ro. ap. ne

Theologorum. S. n.

Quicquid habes meriti pro uictus gra. donat
nil deus in nobis nisi sua dona coronat

P. C. 51

~~Theologie~~

E. V. 392

als od ful

Sententiarum sive parabolarum Salomonis. Index

- A**bstinentia. cōm 37. ca.
- Adulter & furax
- Adoleprens. ca. 22.
- Adulterus. 26. 28. 29. cōm. 7.
- Afflictus. 27. 17. 18.
- Amicus. 3. 25. 26. 27. cōm. 37.
- Amicitia. perit. 27.
- Anxilla. 30.
- Aqua furtive. 9.
- Aries. 30.
- Astutus. innocens. 22. 27.
- Aurum. aurum. 1. 29. 15. 28. cōm. 5.
- B**enefactor. 3.
- bellum. 21.
- Bona. v. Testi. iusticia. Civitas. 11. 29.
- C**haritas & edux. iusticia. Clemencia. 11.
- Cōstitutio. disciplina. 3. 4. 23. 25. 27. 29. 5.
- 10. 28. & dixit. ca. 17. 19.
- Contentio. 3. 24.
- Cez. 4.
- Consilia. 11. 29. 13. 24. 15. 20.
- Cogitatio male. 15. 19.

6
8
Contentus. gnetie - 20

Confortia. mala. 20

Coniunctio. coniunz. 23.

Confessio. select. 28.

Confidens. subyn. 28.

Continetio. sap. 8

Corpy. aggruat. cūy. sap. 9.

Dey. cogitatio. 21. 24. 25. 3. 28. 30. cū. 8. 12.
ca. 6. 7. 14. 15.

Deum. ¶. elemosine

Desideres. Illustres. 3. 22. 9. 19.

Detractio. 4. 24. cū. 10. m. 13.

Desperatio. - 24

Disciplina. ¶. Sapia. ¶. rō. 13. 15. cū. 30.

Diuitie. paup. 10. 21. 22. 23. 28. 30. cū. 5. 6.
cū. 10. m. 10. 11. 13. 15. 17. 19. ¶. paup.

Difficulta. tua. 2. 30.

Doctrina. ¶. Sapia. ¶. m. 29

Domus. statim. 3. 21. 22. 18. 19. 27.

Domus. 11.

Dolus. 12. 26. dolos. e.

Dux. ¶. princeps. Rex.

Ebrius. ebrietas 11. 23. 31. 20.

Edificare. 24

Elemosina. 3. 22. 31. *Alm. dicitur p[ro]mo q[ue] datus
sunt. alij exp[er]iunt in sua p[ro]p[ri]etate sicut 11. 21.
c[apitulum] 7. c[apitulum] 4. 28. 19.*

Emp[er]or[is] g[ra]t[ia] 20.

Equitas i[n] iusticia.

Etas. 10.

Fama. 22. c[apitulum] 7
fames i[n] gula

fiduciosus. 6. 22. 27. 11. 20.

fidis. credul[us] 14

fidelis. 20. 28

filij sapiens. 10. 15. 20. filia eduarda c[apitulum] 42

formosa i[n] p[ro]p[ri]etate. et m. 30

fortis. 21.

fructu absconditus. 11.

frans. s[ed] dolus

furans p[ro]p[ri]etate inop[er]a. 6. 28. 29.

furoz i[n] ira.

Gaudens r[ati]o. i[n] m[er]ito 15. 8. 9. 10. 17. c[apitulum] 3.

Gullus. 30. Graduita. c[apitulum] 5.

Gula. 21. 27. 28.

12

2

6

12

Habitatio locus. 27.
Hereditas. 20. heres eius. 2.
homo. poly. met. p. d. g. cas. 4. 9.
honoris tui. ne ad alium sit. 5. 26. 27.
huculans. 7. Sophia. 7. m. 25. 29.
Impii. 7. impius. peccator. 22. 7. iust. 3. 4. 21. 24.
Impy. m. 6.
Iustitia. iudicium. 7. Sophia. 7. m. 2. 24. 25. 28. 29. cas. 7.
m. 4. 10. 11. 12. 13. 14. 16. 18.
Iustus. iudicium. 6.
Iudicia. 14. 24.
Ingratitudo. 17.
Impig. 17. 18. Impatia. 7. patientia.
Iurare. 25.
Infidelis. 25.
Iuramentum. 25. 26.
Infernalis. 7. hinc. 7. 30.
Infirmitas. 7. medicina.
Ira. 18. 15. 22. 25. 26. 27. 28. 29. cas. 7. 12.
Iudicium. 21. 24. 26. 28. 29.
Iuvenis. 7. adolescens. 7. m. 22.
Laborum. 7. piger.
laus. 7. honor. 7. 27.
Lex. 7. Sapientia. lex. 7. modum.

Legatus 25.

Legatus 30. leo 30.

Letay. cōs. 3.

Lites fugia 17. libri cōs. 12.

Locus 30.

Luxuriosus 29.

Mandata. Sapia. lex. ra 28. cōs. 8.

malū p malo ut reddas ēr. 20. 24

maledictū. 26. 27.

Mendaciu 10. 30. 12. 20.

mensura p pondus

mel. 24. 25.

messis cōs. 11.

mediu. cōs. 38.

impertores. fma. 11. 16. 21.

Abortiu hō. 11. cōs. 22. 38. 41. cōs. 3. 7. 9.

moriturū liberandū. 24

mulier. mala ^{bona} 2. 21. 23. 25. 27. 30. 31. cōs. 7. 9.

25. 26. p. 5. 6. 7. 9. 11. 12. 14. cōs. 42.

p. 18. 31. 19.

Multitudo 10.

Musica. cōs. 32

Mutera 17. 21.

Regis dignitas r. 14. 29. cōs. 10. p̄. 16. 20
21. 22. 25. 31. s̄ap. 6.

Risus dolore mixtus r. 14. cō. 21.

Sapientia. scientia. prudentia. disciplina vera. de pudore &
equitate. Testimonium. m. 1. 21. in p̄. 10. & s̄ap. Salomonis
p̄. 29. cōs. 7. & p̄. 10. & cō. p̄. 23. 24. cōs. 9. 10.
p̄. 8. 9. 10. 16. 21. 22. 26. 13.

Superiora sapientia. q̄. 27. 30. Sanguis uisus. 30

Scia was precoruz r. 20. S. sapia

Sanguis emittit m̄. emittens. 30.

Sermones in sapia & r. 25. 26. 30. 3. 13. cō. 33.
p̄. 14. 31. 15. 16. 21. 17. 18.

Secreta. arcanum. r. 25. cō. 27.

Senectus corona dignitatis 16. 17. 20.

Serui. 29. 30.

Sepultura. cōs. 6.

Simpliter ambulas r. 10. 25

Simulatores decipiens 11. Sura. 31

Sors mitti in sinu r. 16. 18

Sonus uolū delicti r. 20. 3. cōs. 5. cō. 34.

Spes que differt r. 13.

Stultitia sapientia decipiens r. 21. Sapientia & m. 22. 23. & S. domini
& m. 24. 26. 29. 30. 10. 14. 12. & S. consilium & 15.
17. 19.

Stellus 30

Superbia. hinc 11. 21. 22. 29. 30. cōm. 10.
13. 15. 16.

Suspensiones 26.

The same impetay 10. Termini pariter 22.

Testis fidelis 14. 21. 24. 25. 19.

Tempus castitatis 27. cōm. 3. 7. 8.

Terra tribus modis. cō. 30.

Timor domus cō. ca. 1. 2. 3. 8. 9. 15. 22. 14.
24. 28. 29. cōm. 40. p̄m. 19.

Terminum unum 5. cōm. 30.

Testuna 1. m. 12. 25. cōm. 38.

Vanitas 30. cōm. 1. 4. 10.

Via hominis 4. 28. 5. 1. 3. 8. 9. 14. 16. 20.

Vinum 5. cōm. 31.

Victoria 21.

Vicinus 27.

Vicij. civitatis. 27. 30.

Vota. 4. Victoria. Testis 1. proprius 15.

Ruina 4. hominis. dicitur sanctus. 1. p̄m. vota
retractare. 20. cōm. 5.

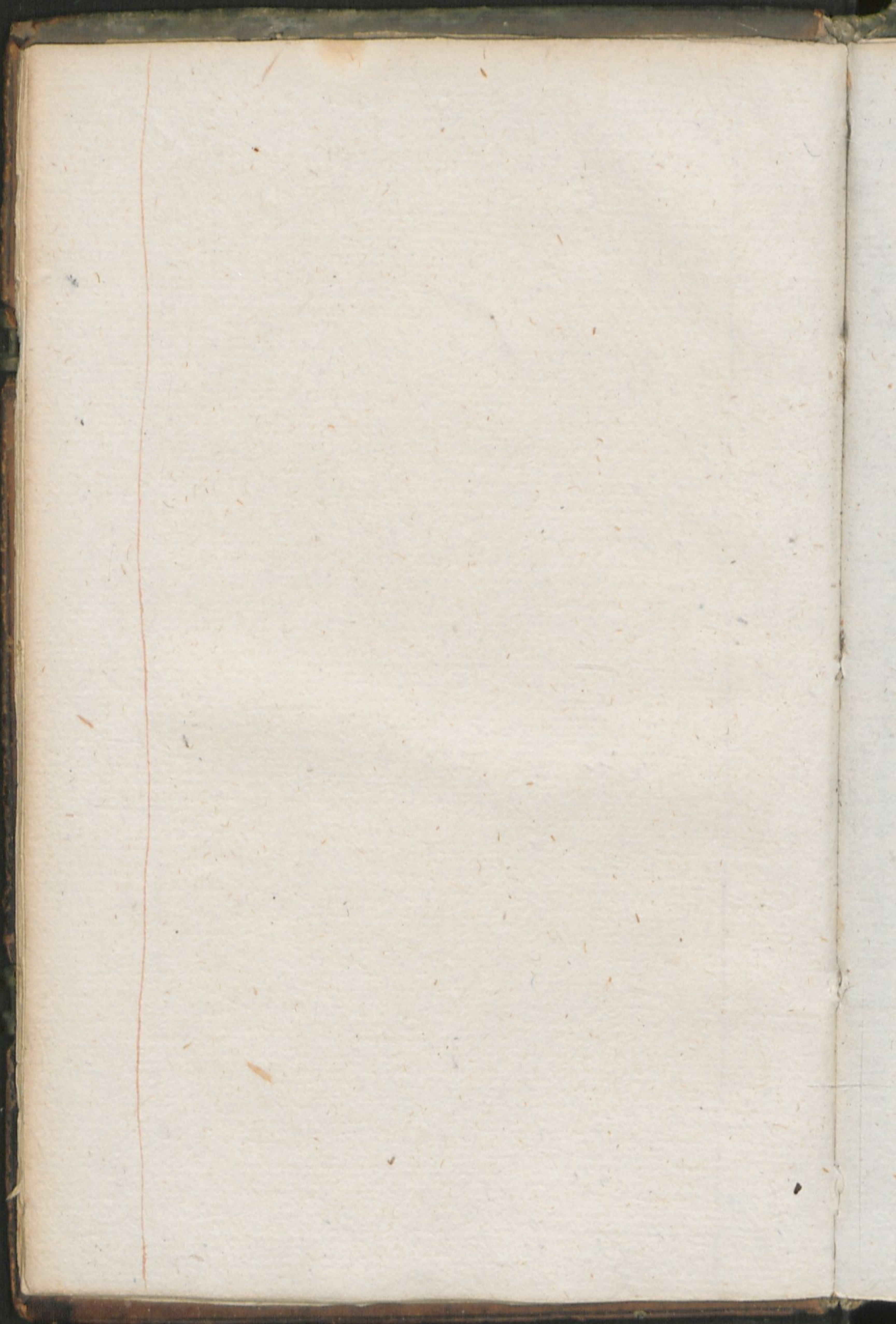
W. 1535.

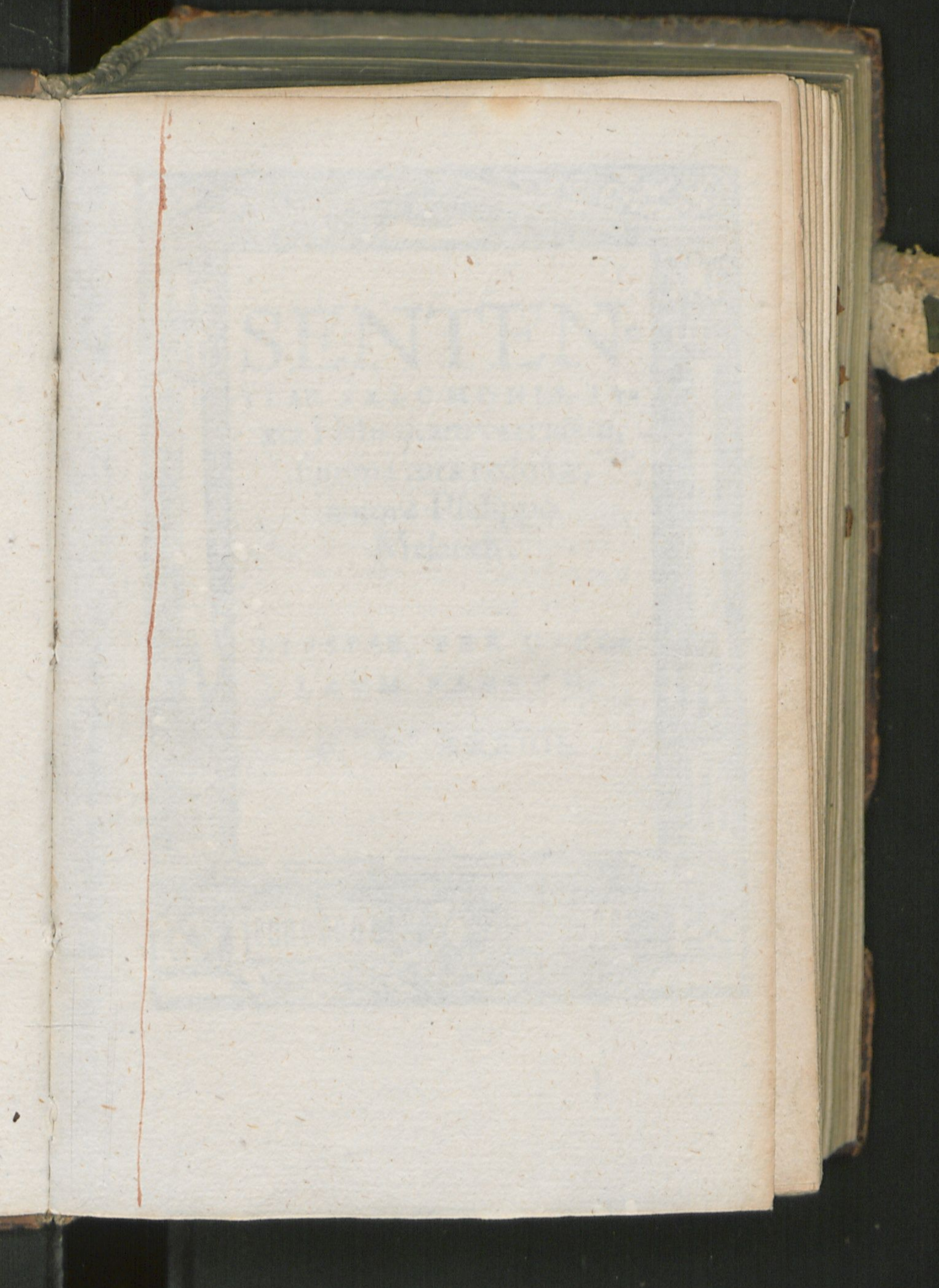
2:14

22

SENTEN-

TIAE SALOMONIS, IUX-
ta Hebraicam veritatem,
summa cura redditæ,
autore Philippo
Melanch.

LIPSIÆ, PER NICO-
LAVM FABRVM.

M. D. XXXIII.

LIBER AD

LECTOREM, IACOB.

MICYL.

Non minium, spiro ue crocum, non pumice rasus
Candida de ueterum cornua more gero.
Mendaces siquidem decet ista superbia libros.
Seq; peregrina uendere mundicie
Nuaus ego superas uolui prodire sub oras
Dummodo sim uerus, sat puto cultus ero.
Non ausos recito caelum spirare Gigantem.
Nec Iouis in turpi ungor adulterio.
Quid faciat castos mores, quid pectora sana
Quo ueniat digne uita gerenda modo.
Hec ego suscepi Lector studiose docenda.
Hic scopus, haec nostri summa laboris erit.
Hec quondam ut posset regina audire Sabea
Venit ab austrino scemina uecta polo.
Tantus erat uirtutis honos, ea gloria recti.
I nunc & croceis uende te muneribus.

AB: 154951

257,

ILLVSTRI

SAXONIAE PRIN

cipi, D. Ioanni Frideri

co, &c. Philippus

Melanc.

S. D.

VM VIDEREM IN
tanta librariorum licentia fi-
turum, ut scholia nostra in
sententias Salomonis dictata,
publicarentur, res postulabat
ut erratis quæ sunt in eo com-
mentariolo non parum mul-
ta, aliqua ex parte mederer.

Neq; enim fieri potuit, quin in tam obscuris ac breui-
bus apophthegmatis multa interpretem fallerent præ-
sertim $\pi\sigma\omega$ $\tau\acute{o}\omega$ $\delta\sigma\mu$. Et recognoscere commentari-
um non sinebant librarij, qui prius uidebatur edituri,
quam nobis uel relegere uacasset. Nihilo fœlicius &
antea editi sunt aliquot commentarij mei, primum an-
teq̃ maturuissent, deinde mutili, & plerisq; locis opi-
ficum incuria adeo deprauati, ut non agnoscam. Atq;
meo sanè iudicio inter huius sæculi innumera mala,
non postremum habet locū Typographorum impro-

A 2 bitas

P R A E F A T I O.

bitas dicam, an impudentia, qui cum citra delectum
cudant edantq; omnia, unde lucri spes est, Deum im-
mortalem, quantum incommodant rebus humanis.
Nam ferè pessimos quosq; libellos, quia plurimos ha-
bent emptores, orbi obtrudunt, quibus cum labefiat:
alicubi religio, opprimantur honestæ artes atq; lite-
re, scuiatur in bonos uiros, publica tranquillitas per-
turbetur, quid fingi potest perniciosius? Sed uale-
ant illi ut merentur. Equidem putavi fidei meæ re-
ferre, ut lecturis Salomonem, accuratius consulerem,
posteaquam id utcunque uideor illius opusculi titulo
pollicitus. Proinde Salomonem ipsum de integro ita
latine reddidimus, ut intelligi posset, id quod in ue-
teri interpretatione desiderabatur. Feci autem hoc
eo libentius, quod mereri libellus uidebatur, ut peni-
tus cognoscerent ac ediscerent pueri. Nam & de pi-
etate sanctissimas opiniones teneris pectoribus instil-
lat, & de communibus moribus mire ciuilitate præ-
cipit. Iam & ipsum authorem circumferri malui,
quàm meum commentariolum. Prestat enim & ad
conscientiam confirmandam, & ad formandum iu-
dicium, cum Prophetis ipsis tanq̃ domi colloqui, quàm
ex commentarijs sapere, qui ferè Prophetarum sen-
tentias procul ostendunt, si tamen ostendunt. Et ut in
interprete nihil possis deprehendere, tamen & hic iux-
ta Prouerbium. Dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ.
Itaq; cum pro enarratione nostra, authorem exhibeo
ipsum

PHILIPPI MELAN.

ipsum, ne uos χαλκία χρυσείον commutatis, integrum enim Salomonis opus pro mutilo commentario, elaboratum pro extemporaneis adnotationibus, denique prophetias pro homunculi sententijs reponimus. Porro, ut obiter hoc etiam moneam, in uertendo hoc seruauimus, ut in ijs locis, qui de fide, aut timore præcipiunt, & ad muniendam conscientiam pertinent, non modo sententias fideliter representarem, sed uerba etiam ferè adnumerarem. In ciuilibus sententijs, sunt enim non parum multe πολιτικαί, fuimus liberiores, nec ubi lectorem obscuritas moraretur. Quid enim attinet interpretari, si intelligi nolis? Nec moror iudicia eorum, qui iudaicam quandam superstitionem in uertendo requirunt, qui cum liberalibus & elegantioribus disciplinis non sunt perpolliti, ne possunt quidem de ullo genere orationis recte iudicare. Hoc ergo quicquid est operis, Illustrissime Princeps, tibi dedicare uolui, & ut studium tibi meum probarem, & ut adhortarer te ad pietatem interprete καὶ προξένω Salomone. Par est autem hunc regem audire de officijs omnibus uitæ præcipientem, quem constat primum sapientia præstitisse regibus omnibus, omnium ætatum ac gentium, deinde nihil docere nisi uerbum Dei. Apud Homerum Agamemnon optat sibi decem σιῶνι φράδ' ἄνοας Nestoris similes contingere, nam hu-

P R A E F A T I O.

huius prudentiam in primis suspiciebat. Quanto melius autem tecum agitur, cui Salomonis consuetudine frui licet, & cum tali symphradmone de rebus omnibus publicis ac priuatis, consultare ac commentari, qui multis modis Homericum senem uincit. Proinde si foeliciter cupis imperium gerere, & tales admittere uitae magistros, & toto pectore religionem cole. Sic enim & diuinitus praecipuum est, ut librum legis habeant in manibus principes, & ex eo, se comparent. Falleris si humana industria, aut uiribus defendi posse imperij possessionem censes. Frustra conaberis omnia, nisi pietate Deum deuinxeris, qui consilia tua fortunet. Id subinde inculcat in his sententijs Salomon, & testantur minime obscuris exemplis Historie. Simul autem cum religioe rem literariam tibi commendo, ut honestarum artium ac disciplinarum patrocinium suscipias, quae hac turbulenta tempestate naufragium facturae uidentur, nisi a bonis principibus summa ope defensione fuerint. Nihil autem magis regium susceperis, quam hanc prouinciam propugnandarum literarum, quae cum religioni ornamento sunt, tum publicarum legum, & ciuilibus disciplinae, & humanitatis scientiam continent. Quod uulnus iterum accipiet religio, ubi linguarum studium frigere coeperit, cum intelligi diuini spiritus uoluntas, nisi ex prophetico sermone non possit, & de sermone haud fere iudicare queant hi, qui nostris literis non

PHILIPPI MELAN.

Veris non sunt exculti. iam civilem disciplinam ne-
cesse est conuelli, nisi ijs artibus, quæ de uite officijs
& communibus moribus præcipiant, ad uirtutem iu-
uentutis animi inuitentur ac instituuntur. Nemo res
publicas, siue religionem spectes, siue ciuiles mores,
grauius læserit, quàm qui à studio liberalium artium
iuuentutem retrahit. Est enim omnino uis earum opi-
nionum uulgi maior. Quare aduersus praua iudicia
imperitæ multitudinis, aduersus importunitatem in-
doctæ turbæ, aduersus uim atq; iniuriam à uestro or-
dine opem implorat, ad nos tanquam in portum quen-
dam & perfugium se conferunt. Quid fuerit au-
tem crudelius, quàm barbaro furori uulgi innocen-
tes, imò optime merentes de rebus humanis prode-
re, ac perpeti ut opprimantur, ac deleantur. In fabu-
lis est Mydæ Phrygum regi, quòd de musica non satis
prudenter iudicasset, ab Apolline asininas aures ad-
ditas esse. Quantum autem, bone Deus, in illo pro-
cerum uulgo Mydarum hodie habemus, qui non mo-
do literas nullas norunt, sed contemnunt etiam, &
nugas esse sentiunt, quas collusitantes in scholis ocia-
osi homines commentum sint. O perniciosum errorem.
Nam si literas rebus humanis exemeris, exulare una
uirtutes omnes ac pacis artes continget. Quando de
se se predicant ipse musæ apud Hesiodum rectius,
cum affirmant se de grauissimis rebus agere, & uera
bona mortalibus ostendere. Sic enim aiunt, ἰδὲ μὲν δὲ

A A EUT

P R A E F A T I O.

Ἐν τῷ ἐθέλω μὲν ἀλιθέα μυθίασασθαι. Itaq; te pu-
blica utilitas commoueat, & tuarum gentium salus,
quæ incolumis esse non potest, extinctis literis, ut eas
aduersus improborum temeritatem fortiter defendas.
Cum enim diuino beneficio nuper reflorescere cœpe-
rint, ne agnoscere quidem Dei liberalitatem uidebe-
ris, nisi cœleste munus religiose cōseruare contendas,
et cum hoc conatu in primis delectatur Christus, tum
non alio officio uberius de tuis gentibus mereri pote-
ris. Neque uero usquam foelicius collocari beneficium
putes, quam in has, cumulate enim benemerito grati-
am reddūt. Nam cum alumne sint omnium uirtutum,
caue putes in eas ingratitudinem cadere posse. Qua-
re Salomonem nostrum ita excipies, ut sentias te mo-
nitorem, & doctorem religionis, & aliarum uirtu-
tum domum admittere, simulq; committi tibi honesta-
rum artium ac literarum patrociniū. Id si suscepe-
ris, tum demum uere principem ages. Quod si hoc
munus Princeps abdicarit, cætera nihilo uerius, quam
scenicus ornatus regem afficiunt. Habes autem & do-
mestica exempla, quæ te ad res pulcherrimas accen-
dere ac inflamare possunt, quæ imitari ac sequi, pars
quædam pietatis est, & tyrocinium tuum, ac imperij
rudimenta spem nobis faciunt, fore te hone-
stis studijs presidio, ac Reipub.
salutarem. Vale fœ-
liciter.

Prologus

PROLO

G V S.

SENTENTIAE IN omnibus linguis, sunt aut præcepta breuia de moribus, aut admonitiones de communibus uitæ casibus, de breuitate uitæ, de uarietate fortunæ, de perfidia hominum, quales exi Prouerbi =
tus habeant recte facta, aut secus facta, quæ tamen in orũ utilitas
ipse sententiæ præcepta dici possunt. Sunt enim tradi =
te à sapientissimis hominibus, & consuetudine com =
probata, tacite præcipiunt, quomodo gubernari ca =
sus illi uitæ debeant, quorum mentionem faciunt. Pos =
sunt itaq; in unaquaq; lingua receptæ à populo sen =
tentia, in locos communes uirtutum, aut cognatos il =
lis tanquam in classes distribui. Vt ad beneficentiam
pertinet, Beneficium accepit, qui digno dedit, ad ami =
citiã. Amicus certus in re incerta cernitur. Ad for =
tunã, Fortuna quem nimium fouet, stultum facit. }
Ad experientiam seu prudentiam, Discipulus est pri =
oris posterior dies. Sic etiam hæ sententiæ Salomo =
nis, uel in locos communes, uel in decalogum distri =
bui possunt, quoniam decalogus fons est omnium præ =
ceptorum. Principio autem monendi sunt lectores,
interesse inter prophanas sententias, et has, quæ con =

A S timen

P R O L O G V S.

inuentur in sacris literis, quia prophane sententia,
cum pepererit eas humana ratio, tantum de ciuilibus
moribus, aut de eiusmodi casibus, quos experientia
ostendit, precipiunt. Potest enim ratio de ciuilibus
moribus recte iudicare ex legibus naturae, ex quibus,
quia diuinitus animis hominum inscriptae sunt, om-
nia honesta praecepta colligit. Multa enim expe-
rientia didicit, ut, Raros esse fidos amicos. Non esse
diuturnam improborum foelicitatem. Paucos in res
bus secundis moderatos esse. Itaq; & de moribus, &
de talibus uitae casibus extant doctorum hominum prae-
cepta, & sententiae in omnibus penè scriptoribus.
Multi etiam nihil nisi sententias scripserunt, quoni-
am putabant ad mores formandos nihil utilius esse,
quam huiusmodi breuia oracula semper ob oculos po-
sita habere, ut Hesiodus, Theognis, Phocilides. Sed
sententiae in sacris literis non tantum precipiunt de
ciuili consuetudine uitae, sed etiam de uoluntate Dei,
de timore Dei, de fide, de cruce, de his locis quoni-
am iudicare ratio non potest, aut nulla, aut false sen-
tentiae in humanis literis inueniuntur. Nam, ut alia
omittam, de cruce longe fallitur ratio. Neq; enim
certo Dei consilio adfligi homines arbitratur, sed ad-
uersa temere accidere bonis & malis. Illud uero
multo minus sentit, calamitates nobis utiles esse, &
eos quos Deus adfligit, in primis ab eo diligere. Sed sac-
rae literae docent primum adfligi homines certo
Dei

Ferula.

P R O L O G V S.

Dei consilio, sicut Paulus ait, Dum iudicamur, à Sacrae literæ domino corripimur, non ait temere id accidere. Et re quid do Christus negat passeres mori sine uoluntate patris. ceant. Deinde docent nos adfligi, ut uocemur ad pœnitentiam, quemadmodum ait David: Bonum mihi quod humiliasti me, ut discerem iustificationes tuas. Et Paulus, cum iudicamur, à domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Itaque in hoc libello Salomonis sunt multe Prophetice sententiæ, de timore Dei, de fide, de cruce, de promissionibus, de comminationibus diuinis. Has sententiâs in primis oportet obseruare, quoniam in prophanis literis nullæ sunt earum similes. Deinde etiam ciuiliu moru præcepta, non omnino eodem modo tradunt prophane literæ & Propheticæ. Nam Propheticæ literæ addunt plerunq; aut promissionem, aut comminationem præcepto. Ratio ipsa docet parentes esse colendos, sed Deus addidit promissionem, Si uis esse longeuus super terram. Hanc promissionem ratio non uidet, nec statuit à Deo puniri ingratos. Ratio iudicat turpe esse mendacium. Sacrae literæ addunt à Deo puniri. Sic enim ait Salomon: Abominatio coram Deo, Iabia mentientium. Ratio sentit magistratibus obediendum esse, & pœnas publicarum legum metuendas, sed addunt sacrae literæ, Deum ulcisci contumeliam magistratum, etiamsi magistratus ipse ulcisci nequeat, Sic enim ait Paulus. Qui magistratui resistit, iudicis

ante

meda

obin

PROVERBIA

stet, iudicium acquirit. Similes sententiae sunt aliquot
in Salomone. Ita simul docent nos sacrae literae civi-
les mores, & timorem Dei & fidem. Prophae-
ni scriptores tradunt tantum praecepta
morum civilium, nec attingunt
doctrinam timoris &
fidei.

SENTENTIAE

SALOMONIS.

CAPITULUM I.

Titulus o-
peris addi-
tus est, cum
propositio-
ne cohaerens
Propositio
autem sub-
monet, quae
fit uis, quis
usus uerbi
Dei.

κεφάλου
operis, Hu-
mana sapi-
entia do-

SALOMON DAVIDIS FILI-
us, rex Israelitarum, sententias con-
scripsit, unde discantur, sapientia, ca-
stigatio, intelligentia, prudentia, iusti-
cia, ius & rectum, unde & calliditatem impe-
riti, & pueri scientiam & consilia petant.

Sapientes, ubi audierint, promouebunt,
& cordati industriam consequentur, ut in-
telligant

S A L O M O N I S.

Intelligent sententias, interpretationem, sapientum consilia & exempla. *cet fidere nobis ipsis hic docetur*

Timor dei scientiæ initium est.

Contra, sapientiam & eruditionem stulti *timor dei.* *Stultus*
adspernantur.

Audi fili paternam castigationem, & matris tuæ legem ne negligas. Nam ea demum capiti tuo pulcherrima bulla fuerit, & collo torques.

Fili, si te inuitauerint peccatores, ne obsequaris. Si dixerint, nobiscum ambules, insidiamur sanguini, abdamus nos, ut innocentibus exitium machinemur, & quem admodum inferi uiuos absorbeamus, tanquam ruentes in uoraginem. Magnas opes reperiemus, ædes nostras locupletabimus, sortem tuam & inter nos deijce, commune sit omnium marsupium. *Damnatur sollicitudo de uictu, q̄ ferè impel lit ad rembos quoquo magnas opes reperiemus, ædes nostras spolijs do. facien = dam.*
Mi fili, ne ambules cum eis, arce to pedem tuum ab illorum uia. Nam pedes eorum ad exitium properant. Frustra tenduntur *exempla diuitum im = ponunt & splendor.*
tia uolucris ob oculos, & isti sibi mutuo insidiantur, nec uita eis inter ipsos in tuto est. Hic auarimos est, ne uitæ quidem altius parcat. *παροικια κω̄ς dixit. Frustra il =*

QVAERIMONIA, Quemadmodum ubi que dolent Prophete contemni uerbum Dei.

Sapiens

P R O V E R B I A.

quasi dicat *Sapientia* foris clamitat, in plateis uocem
arenæ semi edit, multitudini præit, pro portis clamitans,
nam mandāt, & in urbe concionatur.
aut. Non Quousq; tandem imperiti amabitis impe
profectoris ritiam, & subsannatores sannis delectamini,
littora bo- et fatui scientiam odistis: Aduertite animum
bus arant. ad increpationem meam Ecce spiritum me-
Nisi.n.re- um uobis efflabo, sententiam meam expo-
tiā tegatur nam, Cum uoco uos, recusatis, cum porrigo
et arte alli manum, nemo aduertit animū. Omnia con-
ciatur aues filia mea negligitis, & increpationem fastidi-
nihil egeris tis. Proinde & ego in calamitate uestra ride-
Significat bo uos, cum subita mala nihil tale metuen-
igitur fru- tes perterrebunt. Tum uocabunt me, ego ue-
stra esse co ro non exaudiam, quærent non inuenturi.
natus impi Nam oderunt scientiam, & timorem domi-
orum, De- ni non elegerunt. Fastidierunt consilia mea,
us enim nō & increpationes calumniati sunt. Itaq; fru-
adspirat. ctus edent operum suorum, & consilijs suis
 saturabuntur. Nam imperitis extio sunt ille-
 cebræ, quibus parum cauti capi solent, & fa-
 tuos secundæ res impiorum perdunt.

Quisquis me audierit, securus
 erit in tranquillo.

Finis Primi Capituli.

CAP.

SALOMONIS.

CAP. II.

ADHORTATIO.

Sapientia a deo

Fili, si acceperis uerba mea, & mandata mea apud animū reposueris, ut auscultes sapientiæ accommoda cor, ut probe intelligas. Nam si postulaueris intelligentiam, eamq; accersieris, si uelut argentum quæsieris, & inuestigaris tanq̄ thesauros intelliges timorem domini & Deum cognosces.

Deus enim ex ore suo sapientiam & scientiam, & intelligentiam largitur, Rectis dat successum. Protegit probos. Ius tuetur. Eius iter sanctorum suorum custodit. Ita demum intelliges iustitiam, ius, recta, & bonas uias omnes.

*Consilia et
successum a
Deo esse.*

Si sapientiæ studium te tangit, & scientia placet tibi, consilium seruabit te, & intelligentia custodiet te, eripietque à mala uia, & à uiro peruersa loquente, & ab ijs qui regiam uiam relinquunt, & in tenebris ambulat, qui scelere & peruersitate gaudent, quorum peruersæ uix sunt, quos ipsorum uia arguit desertores esse.

Eripiet item sapientia te à muliere aliena, quæ se blandicijs uenditat, & relicto pristino

uino

P R O V E R B I A .

In scortati stino marito , pacti diuini oblitiscitur . Nam onem acer ruinam minatur domus eius , & uia eius ad rime inue- interitum ducit . Quotquot ad eam accedunt hitur , do= pereunt , propterea uiam bonam insistito , & cetq; caue= uiam iustorum obserua . Recti in terra perdu ri nō posse , rabunt , & probi in ea superstites erunt . Impij nisi muni= e terra extirpabuntur , & funditus delebun- amur uer= tur , quotquot contemnunt Deum .
bo Dei .

CAPVT III.

πρῶτον

παρουέσεις.

Verbū ad= fert uitam,
Deuter. 8.
Item. 30.

FILI, ne capiat te obliuio legis meæ, & præcepta mea infige cordi tuo, proroga bunt enim uitam tibi, & pacem foelicitatemq; adferent . Misericordia & ueritas non deserent te.

Suspende hæc à collo tuo, inscribe tabulis cordis. Inuenies enim gratiam & foelicē prudentiam coram deo & hominibus.

P R I M V M .

Δεκάλογος
γορ δ'ζηγῆσις.

Fide Deo toto corde.
Et prudentiæ tuæ ne innitare.

I I .

Quacunq; ingredieris, agnosce eum.
Ita fiet, ut ipse regat gressus tuos.

Non con=

S A L O M O N I S.

I I I.

Non confidas sapientiæ tuæ.

Time Deum, & recede à malo. Id umbilico tuo salubre est & rigat corpus.

Agnosce es

se dei dona

q̄ proueni-

unt, nā id s̄i

gnificatum

est ritu offe-

rendarum

primiciarū

Deut. 26.

I I I I.

Honorem habe Deo de substantia tua, & de principijs omnium prouentuum tuorum. Ita fiet, ut horrea tua impleantur ad facieta- tem usq̄, & tocularia musto exundent.

Divini

est ritu offe-

rendarum

primiciarū

Deut. 26.

V.

Castigationem Dei ne repudies, & ne stoma- cheris, cum corripuerit te. Quem enim di- ligit Deus, hunc castigat, eoq̄ uelut pater fi- lio delectatur.

Commenda-

tio crucis.

Beatus est qui sapientiam inuenit, & qui consequitur intelligentiam. Melior est enim fructus eius quàm argenti, & auro prouentus eius uberiores sunt, præstat gemmis, & præciosa omnia uincit, uitæ prorogatio est ad dextram eius, & ad sinistram diuitiæ & gloria, uia eius amabilis est & foelix. Hęc lignum uitæ est, cuiusque contigerit, & beatus est, quisquis eam nactus fuerit. Deus sapientia fundauit terram, & condidit cœlum intelligentia, & scientia eius abyssi deriuantur, & nubes rorem pluunt.

Sapientia

Exclama-

tio q. d. pau-

cos esse qui

sentiāt cru-

cem utilem

esse, proim-

de uocat be-

atos qui ita

sentiant.

Vitam in

ipsa etiam

cruce pro-

mittit.

Fili, huc defige oculos, ne successum &

B consi-

mittit.

P R O V E R B I A

consilium amittas. Hæc uitam animæ suppe-
ditant, & ori gratiam. Securus ambulabis in
uia, nec pes impinget. Cum dormies non ter-
reberis. Quoties ieris cubitum, suauiter dor-
mies, nec metues subita mala, & impiorum
tumultum. Deus enim tuebitur te, & custodi
et pedem tuum, ne capiare.

569

D E C H A R I T A T E

præcepta.

V I.

Ne recusa benefacere alijs, si à Deo suppe-
tit tibi, unde largiri possis.

Hemofra

V I I.

Ne dic proximo tuo: Abi, redi, cras dabi-
tur, cum modo possis gratificari.

Donum

*Id est, Bis
dat, qui ci-
to dat.*

V I I I.

Ne machinare proximo malum, qui abs
te nihil metuit.

malu

I X.

Ne litiga frustra cum homine qui te non
læsit.

lis

X.

Ne æmulare hominem iniustum, nec eli-
ge uiam eius. Quia abominatur Deus deser-
rorem, & familiariter uersatur cum rectis.

*Insipidus
Psalm. 36.*

Domui impij maledicit D E V S, Sed ha-
bitaculis

SALOMONIS.

bitaculis iustorum benedicit.

Sublannatores sublannat, Et humilium miseretur.

Hæreditas sapientum gloria est. At exaltatio fatui ignominia est.

CAP. III.

Sapientia

Avdite filij paternam castigationem, et adijcite animum ad cognoscendam intelligentiam. Doctrinam enim bonam vobis propono, legem meam ne relinquitis. Fui & ego patris mei filius, & inter filios matris tenerrimus & unicus, docuit me, & dixit.

Rursus in-
stituit ad-
hortationem
subinde idem
inculcans,
et suo mo-

Si doctrinam meam amplexus fueris, & precepta mea custodieris, uiues. Compara sapientiam, compara intelligentiam. Ne obliuiscere, ne discede a sermone meo. Seruabit te, si no deserueris, custodiet te, si dilexeris.

re rhetori-
catur.

Præ omnibus fructibus sapientum compara sapientiam, & præter facultates tuas intelligentiam posside, quod si eam magnificeris, te uicissim exaltabit. Si fueris eam amplexus uicissim te glorificabit, ornabit & coronabit.

Mundus frustra sapiens
uitam,
successum,
et c. amat,

Audi fili, & sermonem meum accipe,

sapientiam

B 2 ut pro-

non item.

P R O V E R B I A

ut prorogetur tibi uita. In semitam sapientiae
& in regiam uiam deducam te, ubi iter faciens
non angeris, nec rues cum cures.

Impy
Perdura in castigatione, ne defatigeris, ob-
serua eam, uitam enim adfert tibi. In semita
impiorum ne uersare, nec incede in uia malo-
rum, sed deuita eam, nee per eam transeas,
deflecte ab ea, & praeteri. Neq; enim dormi-
re possunt, nisi malum aliquod facinus per-
petrarint. Nec capiunt somnum, nisi ruinam
fecerint. Victitant enim pane impie quaesito,
& uinum bibunt iniuste partum. Via iusto-
Iusti
rum sicut lux inclarescit, quae subinde fit illu-
strior, ad medium usq; diem. Via impiorum
ceu caligo est, nesciunt ubi ruant.

Præcepta Fili, aduerte animū & sermonem meum,
de sermone ad sermonem meum inclina aures tuas, in
oculis & hunc defige oculos, adserua in corde tuo. *Vi-*
incessu. tam enim adfert ihs, qui inuenerint eum, &
est salubris omnibus. Summa cura custodi-
cor tuum, inde enim uita egreditur.

Os. Depone peruersos sermones, & blasphe-
ma labra remoue abs te.

Oculi. Ne passim uagentur oculi, sed recta te pre-
currant.

Recta incede, & uiae tuae rectae sint.

Nec declina ad dextrā aut sinistra, deflecte a
malo,

C A P.

CAP V.

Flli, animaduerte sapientiam meam, au-
res accommoda prudentiæ, ut obserues
consilia, & custodias scientiam.

Stillans fauus est scortios, & mollius est *De Scorta*
quàm oleum collum eius. Verum postrema *tione.*
amara sunt uelut absynthium, & acuta ceu
gladius, pedes eius ad mortem descendunt,
& ad inferos properant gressus eius. Non re-
cte incedit in uitæ semita, uagi sunt gressus
eius, quos nec ipsa agnoscit.

Proinde fili ausculta mihi, nec à sermone
meo discede, uitam eius procul fugito, nec ac-
cede ad fores ædium eius.

DE PRODIGALITATE.

Ne des alijs facultates tuas, & annuos pro *Prodigali-*
uentus tuos ne effundas in crudeles, ne opi- *tas etiã uer-*
bus tuis alieni ditescant, & pecunia tua in ali- *bo Dei dã-*
enas ædes transferatur. Tandem enim ge- *nata. Cru-*
mes, ubi uictum tuum consumpseris, ac di- *deles uocat*
ces. Cur odi castigationem, & increpationem *qui simulãt*
subsannauit, nec magistris auscultauit, nec au- *amicitiam*
di gratia.

B 3 res

P R O V E R B I A

res præbui ijs, qui meliora docebant penè ob-
ruerunt me omnia mala, cum in conciliabu-
lis hominum uersarer.

D E V S V R E R V M

proprietarum.

*Ita admini-
stres rē fa-
miliarē, ut
conser-
ues & cum
alijs comu-
nices, ut in
Ephes. Pau-
lus docet.*

Bibe aquam e tuis fontibus, & tui fontis ri-
uulos bibe. Fontes tui foras deriuentur, & ri-
ui promanēt in plateas. At tu dominus esto
horum solus, non alieni tecum. Benedicen-
tur enim fontes tui.

D E C O N I V G I O .

Exhilaret te uxor, quam adulescens ducis
ceu iucunda cerua, & uenustus hinnulus. Illi-
us te amor perpetuo exaturet, & amore eius
semper frueri.

D E S C O R T A T I O N E .

ante

Cur seduceris fili mi à scorto, & alienam
amplecteris mulierem? Nō procul oculis Dei
sunt uie hominum, is omnes eorum semitas
considerat. Sua ipsius improbitate impius ca-
pitur, & suis laqueis irretitur. Morietur cum
non sit castigatus, eritq; ei exitio ingens stul-
ticia,

C A P .

SALOMONIS.

CAP. VI.

Flli, si pro altero sponderis, obstrinxisti fidem tuam, irretitus es tuis uerbis, captus tuo sermone. Proinde fac ut expedias te, posteaquam in manum proximi incidisti, uade, curre, insta proximo tuo, ne concedas somnum oculis, neue obdormiant palpebræ. Euade uelut e manibus uenatoris caprea solet, aut auicula e manibus aucupis.

Fidius
Sponde, no-
xa, presto
est, iubet
aut tū diffi-
dere, tū res
proprias
cōseruare.
iuxta regis
lā. 2. Cor. 8

DE LABORE.

Abi piger ad formicam, cuius contempla-
re morem, ut sapiēs fias. Illa tametsi nec prin-
cipem, nec præfectum, nec ducem habeat, ta-
men æstate cibum parat, & colligit in messe
alimentum. Quãdiu piger dormies? Ecquan-
do à somno surges? paulum modo, inquis,
dormitabo, paulum modo somno uacabo,
paulum modo conseram manus, & compo-
nam me ad recumbendum. At interea ceu
uiator ueniet inopia, & obruet te paupertas,
ceu latro.

*piger
formica*

DE CONTENTIO-
num authoribus.

Nihili homo, uir iniquus, ore peruerso ince-
dit. Fingit uultum ac incessum, digitis gesticu-
latur,

B 4 latur,

P R O V E R B I A

latur, peruerso corde, malum semper molitur, & contentionū author est. Proinde mox obruetur calamitate, cōtereturq̄, neq̄ quam ei mederi poterit.

Hæc sex odit Deus, septimum etiam plane abominatur: Superbos oculos, Mendacem linguam, Manus quę innocenter sanguinem fundunt, Cor iniqua consilia machinās, Pedes qui properant ad mala, Testem mendacem. Authorem dissensionis inter fratres.

DE ADULTERIO.

notz
Fili, præcepta patris observa, & legem matris ne reſicias, alliga ea cordi tuo, & adnecte gutturi. Cum ambulaueris ducent te, cum dormies excubabunt super te, & cum surges eloquere ea. Est enim præceptum lucerna, & lex lumen, & uitam adfert increpatio & castigatio. Memineris præceptorum, ut custodiant te à scelerata muliere, & à blanda lingua scorti. Ne pulchritudine eius inflammeris, ne ue capiant te oculi eius. Captat enim scortum frustum panis, adultera uitæ etiam insidiatur.

Contagio mali. Vt fieri nequit, quin adurat uestem, quisquis ignem in sinu fouerit, & pedes haud dubie læserit, quisquis supra carbones incesserit.

Ita

S A L O M O N I S.

Ita quisquis ad alterius uxorem accesserit, *A iudicio*
quisquis attigerit, feret infortunium. *dei grauius*

Non est probro furi, cum esuriens fura- *quam fures*
tur, ut uitam sustentet. Nam deprehensus *multari mo-*
uel septuplum, aut rem familiarem suam uni *ribus.*
uersam repēderit. At stulti cum mœchantur,
uitam amittunt, plagam & dedecus auferunt
nec ignominiam unquam abolere possunt.
Nam apud uirum cum zelotypia uritur, nō
est ueniæ locus, sicubi ulcisci datur, nec igno-
scet, ut maxime placare coneris, nec muneribus,
quamuis multa offeras, flecti se patitur.

CAP. VII.

DE ADULTERIO.

Flli sermonem meum serua, & præcepta
mea manda memoriæ. Quod si seruaue-
ris præcepta mea, & legem meam uelut
oculorum pupillas, uita tibi continget, age,
suspende ea à digitis tuis inscribe tabulis cor-
dis tui. Complectere sapientiam tanquam so-
rorem, & intelligentiam tanquam amicam,
ut custodiant te ab aliena muliere, à scorto
quod blanditijs tibi insidiatur. Equidem cum

B 5 per

P R O V E R B I A

per fenestram ædium mearum per cancellos
 prospicerem, uidi inter imperitos adolescen-
 tem stultum, crepusculo transeuntem in pla-
 tea ad angiportum, non procul à scorti ædi-
 bus. Ecce ibi occurrit ei mulier meretricio ha-
 bitu, fraudulenta, clamosa, male morata, cu-
 ius pedes domi nunquam quiescunt, & quæ
 insidias struere solet, domi, foris, in uicis o-
 mnibus. Hæc amplexa iuuenem dissuauia-
 tur impudenter, & inquit: Sacrum hodie fe-
 ci, quare prodij ut quærerem te, ac occurre-
 rem tibi, bene cessit, inueni te, lectum orna-
 tu uarie, & constravi Aegyptijs tapetis, fron-
 dibus, myrrha, aloe & cynamomo. Ades,
 amoris indulgebimus in crastinum usq; amo-
 re nos exhilarabimus. Neq; enim domi ma-
 ritus est, sed procul abijt, accepto secum uia-
 tico, nec certum est quando sit rediturus.

Iuuenis multis illecebris & blandicijs ex-
 pugnatu ac perpulsus, sequitur, & ceu ad la-
 nienam bos, ac uelut compedibus iniectis,
 quibus fatui uincti cohercentur, pergit, do-
 nec telo iecur ictum findatur, & perinde atq;
 auis ad laqueum properat, ignorans se infi-
 dijs excipi.

Proinde filij audite me, & animaduertite
 uerba mea. Ne expatietur ad uias eius cor
 tuum,

S A L O M O N I S.

tuum, neue ingrediare semitis eius. Multos enim fauciauit ac strauit, & omnes fortes iugulauit. Domus eius uiæ inferorum iunt, isthac ad mortem iter est.

CAP. VIII.

προπρεπτικός λόγος.

Rursus in-
stituit ad-
hortationē,
subinde ea-
dem inge-
minans.

Sapientia

Nonne sapientia clamat: & intelligen-
tia edit uocem: in summis uerticibus,
in uia, inter semitas stans, iuxta portas
ciuitatis, in foribus clamitat. Vos uoco uiri,
uox mea ad filios Adam, intelligite imperiti-
astutiam, & fatui resipiscite. Audite, loquar
enim conspicua, & aperiam labia, ut recta do-
ceam. Quia ueritatem loquetur guttur me-
um, & abominantur labia mea impium. Iu-
sti sunt omnes sermones oris mei. Non est in
eis peruersum, ac subuersio. Plani sunt pru-
dentibus, & recti sunt scientiam sectantibus.
Accipe castigationem meam præ argento,
& scientiam præ auro electo. Quia melior est
sapientia margaritis, & omnia iucunda non
possunt ei conferri.

Verbū Dei
cōspicuum
& ob ocu-
los esse de-
bet omnib.
ut Deut. 6.
mandatum
est.

Ego sa-

P R O V E R B I A

Ego sapientia adiungo mihi astuciam & scientiam consilij.

Timor Dei odium est mali, superbiam & arrogantiam, & uiam malam, & os peruersum odi.

Penes me consilium, & successus est, Ego intelligentia sum, penes me est potentia. Per me reges regnant, & principes constituunt iusta. Per me domini dominantur, & regnant omnes iudices terræ.

Ego diligentes me diligo, & quærentes me. Diuitiæ & gloria penes me. Opes duraturæ & iustitia. Melior est fructus meus auro & obrizo, & prouentus meus argento electo. In uiam iustam duco, & in semitas iudicij, ut recte ditem diligentes me, & thesauros eorum cumulem.

Diuitie
Verbi potestatem creatione probat.
Dominus possedit me initio uitæ suæ, ante opera eius eram. Ab æterno ordinata sum ab initio ante terram. Nondum abyssi erant cum formarer, nondum fontes aquis redundabant. Priusquam montes submersi sunt aquis, & ante colles formata sum. Nondum fecerat terram, & fines eius, & uertices puluerum orbis, cum coelū erigeret, ibi ego eram. Cum circulum constitueret abyssus, cum nubes desuper formaret. Cum fontes abyssi cōderet,

SALOMONIS.

ret, cum poneret mari terminum, & aquis, ne prætergrediantur locum suum. Cum constitueret fundamenta terræ, aderam adiutabamq̃, sum in delicijs eius quotidie, ludo coram eo semper, ludo in orbe terræ eius, & delecto filios hominis.

Nunc itaq̃ filij audite me. Beati qui uias meas obseruant. Audite castigationem, & sapite, & ne negligite. Beatus qui audit me, & aduigilat ad fores meas quotidie, ad obseruanda limina ianue meæ. Vitam enim inuenit, quisquis me inuenerit, & hauriet uoluptatem à domino. Qui peccarit in me, iniurius est animæ suæ. Quisquis odit me, mortem diligit.

CAP. IX.

Sapientia ædificauit domum suam, dolauit innumeras columnas, mactauit uictimas, & fudit uinum, & instruxit mensam suam. Misit puellas suas uocatum ad arcem excelsam ciuitatis. Imperiti huc declinēt. Et stultis dixit: Venite, comedite panem meum, & bibite uinum, quod miscui uobis.

Si reliq̃

P R O V E R B I A

Si reliqueritis imperitiam, uita continget uobis, & ingrediemini in uiam intelligentiæ.

Qui castigat subannatorem, ignominia adficietur. Et corripiens impium, contaminabitur.

aduersus
Cõuenit cū
sententia
Christi. Ne
detis quod
sanctū est
canibus.

Ne corripe subannatorem, ne oderit te.

Si corripueris sapientem, diliget te.

Da sapienti, & sapientior erit.

Si docueris iustum, cordatior erit.

Initium sapientiæ timor domini, & intelligentia est sancta cognoscere. Nam per me uita prorogatur, & augentur anni uitæ. Si sapueris, tibi sapuisti, & si subannaueris, tu feres.

Mulier fatua, clamosa, blanda & ingnaua sedet in foribus domus suæ, in sella excelsa urbis. Vocat prætereuntes, & qui recta incedunt. Imperiti huc declinent, & stultis ait: Aquæ furtiuę dulces sunt, & panis clandestinus iucundus est. Nec scit quod mortui ibi sint, & in profundo inferno conuiuæ eius.

F I N I S A D H O R T A T I O

num, quas proœmij uice operi præposuit.

C A P.

S A L O M O N I S.

CAP. X.

I.

Sapiens filius patrem gaudio adficit.
At stultus filius matrem adfligit.

I I.

Non profunt thesauri impio.
Iusticia uero liberat à morte.

I I I.

Non perdet Dominus fame animã iusti.
Improba consilia impiorum perdet.

I I I I.

Egestatem adfert manus ociosa.
Sed manus sedulorum ditat.

V.

Qui colligit in æstate prudens est.
Qui dormit in messe confunditur.

V I.

Benedicetur capiti iusti.
At impios iniuria ab ipsis concepta obruet.

V I I.

Memoriæ iusti benedicetur.
Sed impiorum nomen sordebit.

V I I I.

Sapiens corde accipiet præcepta.
At stultum os uapulabit.

folij
Hic primũ
incipit te=
xere cata=
logum sen=
tentiarum.

feruor
Promittit
pijs bona.

Precipit la=
borem.

Promittit
pijs bona.

Secure

P R O V E R B I A
I X.

Nō est pax Secure ambulat probus.
impijs. Et qui uias suas peruertit, deprehendetur.
X.

Ni caueris Fingens uultum damnum dabit.
hypocrita Stultum os uapulabit.
fallet te. X I.

Vena uitæ, os iusti.
Os impiorum iniuria obruet.
X I I.

charitas *Noris non* Odium excitat contentiones.
oderis. Et omnia delicta tegit charitas.
X I I I.

Narren sol In labijs sapientis inuenitur sapientia.
mā mit kol Et uirga in tergo stulti.
ben lausen. X I I I I.

Sapientes scientiam seruant.
Os stulti accersit sibi perniciem.
X V.

Gut macht Opes diuiti sunt arcis uice.
muth. Inopia uero pauperi animum minuit.
πλουτος X V I.

ἔργον Opus iusti adfert uitam.
Impiorum Prouentus impij, peccatum.
consilia nō X V I I.

succedunt. Perferre castigationem, ad uitam cōducit.
Crucē com Et deserens increpationem, errabit.
mendat. Dissimu

S A L O M O N I S.

X V I I I.

Diffimulant odium mendaces,
Stulti conuivium faciunt.

X I X.

Garrulus non uitat peccatum.
Prudens est, qui labia sua frenat.

X X.

Lingua iusti est præcipuum argentum,
Cor impium nihili est.

X X I.

Labia iusti multos pascunt,
At stultis exitio est stulticia.

X X I I.

Benedictio domini diuites facit
Citra molestiam.

X X I I I.

Cum scelus perpetrat stultus, ridet,
Id uero animaduertere, sapientia est.

X X I I I I.

Accident impijs quæ metuunt,
Iustis contingent quæ desiderant.

X X V.

Impius ceu tempestas præterit,
At iusti fundamentum perpetuum est.

X X V I.

Ceu acetum dētes, & fumus oculos lædit,
Sic piger eos, qui miserunt eum cruciat.

C Timor

ὄχλι=
νωμ σομα
των τε=
λθ δυα
συχία.

Promittit
bona pijs.

Impiū ridēt
iudiciū dei.

Plautus, fa-
mes & mo-
ra cient bi-
lem in nari-
bus.

P R O V E R B I A

X X V I I.

Timor domini prorogat uitam,
Et anni impiorum breues sunt.

X X V I I I.

Iustos, læta manent,
Et spes impiorum perit.

X X I X.

Via domini addit animum probis,
Frangit animos malis improbitas.

X X X.

Iustus perpetuo non eruetetur,
Et impij non erunt superstites in terra.

X X X I.

Os iusti propugnabit scientiam,
At lingua peruersa perit.

X X X I I.

Labia iusti meditantur bona,
Sed os impiorum peruersa meditatur.

CAP. XI.

I.

misura
Libram iniustam abominatur dominus,
Et cõtume
liosi sunt su
perbi, & ui
cissimi cõtē
mentur.
At pondus iustum delectat eum.

I I.

Superbiæ comes est contumelia,
Sed apud modestos est sapientia.

Integræ

S A L O M O N I S.

I I I.

Integritas rectorum deducit eos,
Exitio est impijs deflectere à iure.

ἡδὲ καὶ
βούλη.

I I I I.

Non profunt diuitiæ in die iræ,
At iusticia liberat à morte.

τῶ βου-
λευσάντ
κακίση.

V.

Iustitia integri dirigit uiam suam,
At in impietate sua cadit impius.

V I.

Iusticia rectos liberat,
Et in improbitate sua capiuntur scelerati.

V I I.

In morte hominis impij, perit spes,
Et expectatio impiorum perditio est.

V I I I.

Iustus eripitur ex aduersitate,
Et pro eo perit impius.

I X.

Ore simulator euertit proximum suum,
Sed iusti deprehendunt ac liberantur.

Altera ma-
nu lapidem
altera pa-
nē. Nec ui-
rib. nec cō-
siliis nostris
sed benedi-
ctione diuī
na seruan-
da respubl.

X.

Cum florent iusti, gaudet ciuitas,
Et in perditione impiorum lætatur.

X I.

Benedictione rectorum fortunatur ciuitas
At impiorum consilijs euertitur.

C h Qui

P R O V E R B I A
X I I.

Qui famam proximi lædit, stultus est.
At uir intelligens tegit probra.

X I I I.

Vis non seruat Respu. Sed consiliū
πολιτεία
Et q. ait multi cons
sultores. Susurro reuelat arcanum,
At qui fideli animo est, rem tegit.

X I I I I.

Sine gubernatione corruiit populus,
Salutem adferunt multi consultores.

X V.

Male adfligitur qui sponderit pro alio,
Et qui uitat stipulationes, securus est.

X V I.

Propertius
Ampla sa- tis forma pudicitia. Mulier quæ honorem tuetur, gratiosa est,
Fortes sunt, qui diuitias augent.

X V I I.

Beneficus suum ipsius genium defraudat
Verū ami- ei officium. Crudelis propinquo damnum etiam dat.

X V I I I.

Impius opus facit irritum,
At q. serit iusta, mercedē perpetuā consequitur

X I X.

Iusticia conducit ad uitam,
At qui sequitur malitiam mortem accersit.

X X.

Abominatur dominus cor peruersum,
Et placent ei probi.

Mali

S A L O M O N I S.

X X I.

Mali utut inter sese suspirarint, nō elabētur.
Semen iustum euadit.

X X I I.

Mulier formosa q̄ immodesta est, non dis- *Ampla sa-*
similis est porco, naribus aureū torquem ge- *tis forma.*
renti. *X X I I I.* *Et c.*

Desiderium iustorum placet Deo,
Sed expectationi impiorum succenset deus.

X X I I I I.

Quidam largiuntur, & tamen ditescunt, *Liberali =*
Quidam parci, quanquam magnas opes ha- *bis benedi-*
buerint, subinde pauperiores fiunt. *cit Deus.*

X X V.

Qui liberaliter benedicit, impinguatur,
Qui inebriat inebriatur.

X X V I.

Qui non communicat frumenta, ei male- *Facite uo-*
dicetur in populo, *bis amicos*
At benedicetur uendenti. *de mammo*

X X V I I.

Bona eueniunt bona consecretantibus,
Mala accidunt mala quærentibus.

X X V I I I.

Qui confidit diuitijs suis corruet,
Et iusti, ceu folium, uirebunt.

X X I X.

C 3 Qui

P R O V E R B I A

Qui perturbat domū suam, uētos accersit.

Discordia Et stultus sapienti seruiet.

*Summa res
dilabuntur.*

X X X.

Nihil melius clemētia Et capit animas sapiens.

Cum iusti Cum iustus in terra persoluat,

adfligūtur, Quanto magis impius & peccator.

*haud dubie
nō ignosce
tur impijs.*

CAP. XII

I. (crit.)

*Crucis com
mendatio.*

Qui diligit castigationem prudentior
At qui odit disciplinam, stultus est.

I I.

*Tametsi co
ram mūdo
patiatur.*

Bonus haurit uoluptatem à Deo,
Sed uir scelestus damnabitur.

I I I.

*Deus tamē
cōsolatur.*

Impietas nulli prodest,
At iustorum radix non commouebitur.

I I I I.

*Mulierem
deceat esse
ōm̄s op̄ et
custodē rei
familiaris.*

Mulier sedula corona est uiri,
At illaudata mulier tabefacit ossa.

V.

Cogitationes iustorum iudicia sunt,
Industria impiorum fraus est.

V I.

Verba

S A L O M O N I S.

Verba impiorum insidiantur sanguini,
At os iustorum liberat.

V I I.

Euertentur impij, & non erunt,
At iustorum domus durabit.

V I I I.

Propter prudentiam suam laudabitur uir.
At iniquus pudefiet.

I X.

Homo abiectus qui suum officium facit,
Præstat glorioso qui pane indiget.

X.

Agnoscit iustus iumentorum suorum animas.
At cor impiorum crudele est.

X I.

Qui agrum suum colit, satur erit panum,
At qui sectatur ocium stultus est.

X I I.

Exitium uenatur impij, quicquid desiderant,
At iustorum radix ferax est.

X I I I.

Prauis labijs capitur malus,
Sed euadit ex aduersitate iustus.

X I I I I.

Ex fructu oris quisque saturatur bono,
Et retribuetur homini iuxta opera sua.

X V.

σπᾶστᾶρ

ἐλαχες

ταύταρ

κόσμη.

Nulla re

abutitur in

stus.

σπᾶστᾶρ

ἐλαχες

εσ.

ἥδε κακῆ

βούλη

P R O V E R B I A

Via stulti recta est in oculis suis,
At sapiens consilium audit.

X V I.

Stultus statim prodit iram suam,
At dissimulat iniuriam callidus.

X V I I.

Veraces iusticiam palam faciunt,
Mendax testis fallit.

X V I I I.

Plures ne- Temere loqui pinde est ac gladio fodere,
cat lingua, At sapientum lingua salubris est.
q̄ gladius.

X I X.

Mendacem Verax labium firmum est semper,
oportet me Et mox uariat mendax lingua.
morem esse

X X.

ὅσπερ κακῆ Et gaudiū comitatur eos qui pauci consulūt.
βούλη.

X X I.

Non accidet iusto dolor,
At impij obruentur malo.

X X I I.

Verax Metiri se Abominatur dominus mendacia labia,
quenq; suo At ueraces placent ei.
modulo ac

X X I I I.

pede uerū Non ostentat homo callidus scientiam.
est. At cor stultorum prædicat stultitiam.

X X I I I I.

Sedula

S A L O M O N I S.

Sedula manus dominabitur,
Ociofa sub tributo erit.

X X V.

Sollicitudo animum cruciat,
Bonum uerbum exhilarat.

X X V I.

Iustus foelicioꝛ est proximo,
At uia impioꝛum: ipsis exitio est.

X X V I I.

Negotiatio ocioſi non est foelix,
At feduli ditescunt.

X X V I I I.

In femita iuſtitie uita est,
Et in uia plana non est mors.

omg
Predicatur
labor ac di
ligentia.
Euangelio
eriguntur
conſcietie.

Successus à
Deo est.
Diligentiam
precipit.

CAP. XIII.

Filius ſapicns eruditionē paternā ſuſtinet
At ſubiannatoꝛ nō audit increpationē.

I I.

De fructu oris uir bonus adficietur,
Et anima contemptoris malis adficietur.

I I I.

Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit uitā ſuam,
At qui temere aperit labia ſua, terrebitur.

C 5 Cupit

Correctio

P R O V E R B I A

I I I I.

Diligentiā Cupit piger & eget,
præcipit. Anima sedulorum saginabitur.

Impiis uolu V.
ptas est alie Mendacium odit iustus,
nam famā At impius confundit & maledicit.
ledere.

V I.

Iusticia seruat probos,
Benedictio Et impietas deflectit ad peccandum.
domini for

V I I.

tunat opes. Diuites quidam sunt tametsi nihil habeant
Gut macht Paupes alij sunt, tametsi magnas opes habeant.
muth.

V I I I.

Gloria iu- Redimitur uita diuitijs,
storum est Et egenus non perfert increpationem.

I X.

foelix. Lux iustorum gaudium adfert,
Cōsulti in- At lucerna impiorum extinguetur.
ter se ce-

X.

dunt, cōdo- Prorsus inter superbos est contentio,
nant, ut pa- Et apud consultos sapientia est.
cem seruēt

X I.

Parsimo- Opes prodigalitate minuuntur,
nia magnū Et parsimonia augentur.
uestigal.

X I I.

Etiam cele- Expectatio dilata cruciat,
ritas in de- Et lignum uitæ est si presto adsit quod cupis.
siderio mo-
ra est. Qui con

SALOMONIS.

XIII.

Qui contemnit uerbum, male habebit,
Qui timet mandatum pace fruatur.

XIIII.

Institutio sapientis, fons uitæ est, ad uitandos laqueos mortis.

XV.

Fœlix prudentia iucunda est.
At uia contemnentium aspera est.

XVI.

Omnia facit callidus cum iudicio,
Fatuus stultitiam prodit.

XVII.

Nuncius impius conuinciet in mala,
Legatus uerax salubris est.

XVIII.

Egestas & ignominia penes eum est, qui castigationem negligit.

At qui obseruat increpationes, honore adficietur.

XIX.

Præsens uoluptas delectat animum.
Et abominantur fatui declinantem à malo.

XX.

Qui cum sapientibus uersatur, sapiens erit
At stultorum socius male habebit.

XXI.

Peccatoribus mala impendent,

Et iustis

Prudentia

non est fœ

lix, nisi for

tunet deus,

Sicut est

cernere in

Ahitophel,

Demosthe

ne, Cicero.

Temere

pergunt fa

tui, iuxta

parœmiã,

germa. der

hassel muss

in sack.

Oderunt cru

cem impij.

Talis unus

quisq; qua

lium utitur

consuetudi

ne.

P R O V E R B I A

Et iustis reddetur bonum.

X X I I.

Psalm. 36. Boni hæredes relinquent filios filiorum,
Et reponuntur iustis opes peccatorum.

X X I I I.

Benedictio Dei fortuna. Multum escæ est in sulcis pauperum,
At alij iniurijs parant opes.

X X I I I I.

Conuicio *Pædagogiam præcipit.* Qui abstinet uirgam, odit filium suum.
Qui uero amat eum, quærit ut erudiatur.

X X V.

τὸ παρόν *εὐτίθεσθαι* *Ἰου.* Iustus comedit, & fit satur,
Venter impiorum eget.

CAP. XIII

I.

Sapiens mulier ædificat domum suam,
Stulta uero euertit eam.

I I.

Qui timet Deum recte ambulat,
Qui contemnit eum, e uia eius discedit.

I I I.

In ore stulti superba est uirga.
Et labia sapientum obseruat.

phil. multa. ludras *Autoritatem sibi arrogant stulti, ut in Pontificum De-*

I I I I.

(cretis apparet.

Vbi non

S A L O M O N I S.

Vbi non sunt boues, præsepe uacuum est. Labor præcipitur.
Sed multi, puentns obueniūt p̄ robustū bouē

V.

Testis uerax non mentitur,
Mendaces confidenter mentiuntur.

Cōtemnunt
iudiciū dei.

V I.

Querit subsannator sapientiā, & nō iuenit
Et scientia cordato facilis est.

Subsanna
tores cōte=
mnunt sapi

V I I.

Si incideris in stultum, nō deprehendas la
bia scientiæ. Id est, imperito nunq̄ quicq̄ iniustius.

entiam dei,
ideo demen
tatur. Esa=
ie 28.

V I I I.

Sapientia callidi, est uia suam obseruare,
At stultitia fatuos fallit.

Domī sapi
endum, nō
foris.

I X.

Stultus subsannat delictum,
Et recti placent.

X.

Dum cor angitur, non capitur solacijs que
extrinsecus adhibentur.

Perturbato
cordi nihil
est iucundiæ

X I.

Domus impiorum euertetur,
Sed tabernacula rectorum florebut.

Fallitur ca
ro sua iusti
tia & sapi
entia.

X I I.

Plerisque uidetur uia recta, cuius exitus
est uia mortis.

X I I I.

Etiam

PROVERBIA

*Humana solatia pe-
reunt.* Etiam in risu dolet cor,
Et finis risus est calamitas.
X I I I I.

Dabunt poenas reprobis,
Et conculcabunt eos probi.

*Precipit ut
malos do-
ctores uite
mus.* Imperitus credit omnia,
At callidus animaduertit gressus suos.
X V.

*Qui non mo-
derabitur
ira infectum
uolet esse
dolor quod
suaserit.* Sapiens timet & discedit a malo.
At stultus pergit confidenter.
X V I I.

*Imparito
nuquam quidam
iniustus.* Impatiens irae designat stultitiam,
At cautus odit stultitiam.
X V I I I.

*Iusti impe-
rabunt im-
pium, iudica-
bunt impios
tacti aliqui
sper oppri-
mantur.* Penes imperitos stultitia est,
Sed callidi coronantur scientia.
X I X.

*Iusti impe-
rabunt im-
pium, iudica-
bunt impios
tacti aliqui
sper oppri-
mantur.* Curuabuntur mali in conspectu bonorum,
Et impij ad portas iustorum erunt.
X X.

*Iusti impe-
rabunt im-
pium, iudica-
bunt impios
tacti aliqui
sper oppri-
mantur.* Etiam proximo odio est pauper,
Et multi sunt diuitum amici.
Donec eris felix multos numerabis amicos.
X X I.

elemosina Contemnit proximum suum peccator,
Et beatus erit qui miseretur calamitosi.
X X I I. Nonne

S A L O M O N I S.

Nonne frustrantur q̄ machinantur malū. Pollicetur
At benigne & fideliter agetur cum bonis. bona pijs.

X X I I I.

Labor abundantiam adfert, Laborem
Vbi uerbis res geritur inopia est. præcipit.
Viel geschreyß & wenig & wollen. Hypocrite magna de
se pollicentur.

X X I I I I.

Diuitiæ sunt ornamento sapientibus, Stultitiam
Stultis nihil nisi stultitia est. patiuntur
opes.

X X V.

Verax testis liberat animas, Vere iudi-
Et mendax decipit. care saluti
rebus publi.

X X V I.

Timor Dei tutum munimentum est,
Et timentes Deum bene habebunt.

X X V I I.

Timor dei fons uitæ, ad uitandos laqueos Pijs bona
mortis. X X V I I I. promittit.

Frequentia populi regem decorat, Ornamēto
Et formidat qui paucis est stipatus. est princi- *pph*
X X I X. pi concor-

Patiens multa intelligit, Inuidus al-
Iracundus prodit stultitiam. terius ani- *ma*
X X X. mus rebus
Hilaris animus uita est, marcescit
Et tabefacit ossa inuidia, opimis.

Qui

P R O V E R B I A

X X X I.

Deus auctor Qui pauperem calumniatur, cōuictum fa-
paupertas = cit eius factori.

tis. Et honorat Deū quisquis miseretur pauperis

X X X I I.

Succumbit in calamitate impius,
Et sperat etiam in morte iustus.

X X X I I I.

In animo cordati uersatur sapientia,
Et inter stultos innotescet.

Tandem fit ut stulti conuineantur, sicut Iudæi resur-
rectione Christi conuicti sunt.

X X X I I I I.

ἡδὲ κακῆ Iusticia exaltat gentem.

βούλι. etc. Perdit populum peccatum.

X X X V.

hug Placet regi seruus prudens,
Et succenset turpi.

CAP XV.

I.

Comitate **M**ollis responsio mitigat iram,
vincendi Sermo asper prouocat iram.
morosi.

I I.

Lingua sapientis facit acceptam scientiã,
Os stulti effutit stultitiam.

In omni

S A L O M O N I S.

I I I.

In omni loco oculi Dei cōtemplantur bonos & malos.

I I I I.

Salubris lingua lignum uitæ est.
Et fallax lingua perturbat animum.
Plus necat lingua quàm gladius.

V.

Stultus calumniatur paternā castigationē
At obseruans increpationes callidior fit.

V I.

In domo iusti multi thesauri sunt,
At prouentus impij perditio est.

V I I.

Labia sapientum ferunt scientiam,
Non autem cor stultorum.

V I I I.

Sacrificia impiorum abominatur dominus,
Et oratio rectorum placet ei.

I X.

Abominatio est domino uia impij.
Et sectantem iusticiam diligit.

X.

Eruditio mala est semitam deserere,
Et qui odit increpationes, moritur.

X I.

Cum infernus & perditio Deo pateant,
Quanto magis corda hominum ei patent?

D Non

Et in secūdis et in aduersis reb. spectanda Dei uoluntas.

Stulti sunt qui corripere nolunt.

Hypocrite
rum sacrificia dānat.
Vt Psalmo 49.

P R O V E R B I A

X I I.

Non ferunt
impij casti-
gationem.

Non diligit subsannator corripientem se,
ad sapientes non accedit.

X I I I.

Lætus animus exhilarat uultum,
Et in moerore cordis spiritus debilitatur.

X I I I I.

Personæ in-
ponunt no-
bis, et auto-
ritate ma-
gnorum se-
pe impie
mouemur.

Cor intelligens quærit scientiam,
Facies stultorum stultitiam pascit.

X V.

Misera est uita afflictorum,
Et hilare cor conuiuium perpetuum est.
Si conscientia sit mala, nihil recte succedit, ut Saul.

X V I.

Molestia
mala cōsci-
entia, quæ
facit ut ni-
hil recte
succedit.

Melius est modicum cum timore Dei,
Quam thesarus ingens cum molestia.

X V I I.

Præstat paucillū olusculi citra molestiam,
Quam saginatus taurus cum molestia.

X V I I I.

Vincuntur
mansuetudi-
ne iracūdi.

Vir iracundus excitat contentionem,
At patiens sedat contentionem.

X I X.

Damnātur
ibi qui nō fa-
ciunt officii
suum.

Via pigri obsita sentibus est,
At semita bonorum plana est.

X X.

Filius sapiens exhilarat patrem.

At

S A L O M O N I S.

At stulti pudet matrem.

X X I.

Stultitia fatuo uoluptas est,
Cordatus homo dirigit uiam suam.

X X I I.

Frustrantur cogitationes, in quibus non
est consiliū.

Et multitudine consiliorum firmæ erunt.

X X I I I.

Apposite respondere, uoluptatem adfert,
Et sermo oportunus optimus est.

X X I I I I.

Semita uitæ sursum fert.
Ut doceat uitare infernum deorsum situm.

X X V.

Domum superbiorum diruit Deus,
Et erigit limitem uiduæ.

X X V I.

Abominatur Deus consilia praua,
Mundorum consilia probat.

X X V I I.

Perturbat domum suam auarus,
Et qui odit munera uiuet.

X X V I I I.

Cor iusti meditatur quid respondeat,
Os impiorum temere effutit praua.

X X I X.

Caro probat
sua con-
silia.

Copula
Infelix temeritas.

In tempore
doceri, mo-
neri, salu-
berrimū est
Ad Colo. 3.

Que sur-
sum sunt
querite.
Supbis resi-
stit Deus.

Copula
Ἡδὲ καὶ κακῆ
βούλη.

D 2 Pro

P R O V E R B I A

Procul est Dominus ab impijs,
Et preces iustorum exaudit.

X X X.

*Euangeliū
uitā adfert.* Serenus uultus exhilarat cor.
Fama bona saginat oīa.

X X X I.

*Sapientes
serunt casti
gantem.* Auris audiens increpationem uiuificantem
inter sapientes morabitur.

X X X I I.

Qui negligit castigationem, aspernatur ul-
tam suam.

Audiens increpationem sapiens erit.

X X X I I I.

*Docet qd
uocet sapi-
entiam, nō
humana eō
silia, sed ti-
morē Dei.* Timor Dei est castigatio qua sapientiam
consequimur.
Et gloriam præcedit deiectio.

CAP. XVI.

I.

*Deus facit
omnia iu-
xta cōsilia
uoluntatis
sue, ad E-
phesios.* Homo instituit in animo,
Verum à domino sermo linguæ est.

I I.

Homīnibus suæ uīæ mundæ uidentur.
At Deus dījudicat spiritus.

I I I.

Si com

SALOMONIS.

Si commiseris Domino opera tua,
Consilia tua fortunabuntur.

Psalm. 36.

IIII.

Omnia facit dominus propter se.
Etiam impium ad diem malum.

V.

Abominatur Dominus omnes superbos,
Non elabentur utut inter se conspirent.

VI.

Benignitate & fide expiatur iniquitas,
Et in timore domini declinatur à malo.

Hypocrisis
humanae sa-
tisfactiones
non placāt
Deum, sed
uerum cor.

VII.

Cum placent Domino uiaē hominis,
Etiam inimicos eius reconciliat ei.

VIII.

Melius est parum cum iustitia.
Quam magni reditus male partī.

Male par-
tum, male
differit.

IX.

Cor hominis deliberat de uia sua,
Dominus uero promouet gressus suos.

Reges o-
portuit di-
uinare, hoc
est, iudica-
re.

X.

Diuinant labia regis.
Nec fallitur in iudicio os eius.

πνευματῶ
κωε.

XI.

Libra & statera iudicium domini sunt,
Et ipse author est ponderum.

Publicū ius
dei opus est

XII.

D 3 Abomia

PROVERBIA

Abominantur reges impietatem,
Nam iustitia thronum fortunat.

X I I I.

Placent regibus labia iusta,
Et ueraces diliguntur.

X I I I I.

Metui uult
maiestatem
publicorū
magistratus
um. Indignatio regis nuntium est mortiferum,
At uir sapiens placabit.

X V.

Serenus uultus regis uita est,
Et beneuolentia eius uelut pluuia serotina.

X V I.

Satius est sapientiam comparare q̄ auram
Satius intelligentiam comparare quam ar-
gentum.

X V I I.

Gressus rectorum discedunt a malo,
Custodit uitam suam, qui uiam suā custodit.

X V I I I.

Tollitur in
altū, ut la-
psu graui-
ore ruant.
Crucis præ
conium. Præit deiectioni superbia,
Et anteit ruinam superbia animi.

X I X.

Melius est deici animo cum calomniosis,
Quam regnare & locupletari cum superbis.

X X.

Prudentia
est Deo fi-
dere. Prudenter tractans rem, reperiet bona,
Qui confidit Deo, beatus est.

Sapiens

SALOMONIS.

XXI.

Sapiens sapientem consulit, & suauitas ser-
monis commendatorem facit doctrinam.

Sapientes in
ter se con-
sulant.

Prudentia uena uitæ est.

XXII.

At castigatio stultorum, stultitia est.
non mutatur in melius, etiam si quid mutarint, ut in Saul et

φιλαυ-
των τῶν sua
consilia plac-
cent.

Achas adparet. XXIII.

Cor sapiens, os docet, & doctrinam
Commendant labia eius.

Sapientes
meditati lo-
quuntur.

XXIII.

Fauus mellis est sermo iucundus,
Dulcedo animæ & medela ossium est.

XXV.

Est uia quæ recta uidetur oculis hominum,
Cuius exitus est uia mortis.

Fallimur
nostra sapi-
entia & ius-
titia.

XXVI.

Dat poenas stultiloquentiæ os futile.

ἀχαλίας
των σοφῶν
των τέ-
λων δὲ
συχία.

XXVII.

Homo nihil sibi malum accersit,
In labijs eius est ignis comburens.

XXVIII.

Homo peruersus excitat contentionem,
Et delator sepe inter principes dissidium concitat.

Fallunt fu-
cati amici.

XXIX.

Homo uiolentus lætat amicum suum,
Et ducit per uiam malam.

D 4 Qui

PROVERBIA

XXX.

Qui multum fingit machinatur malum,
Qui labra componit, mala perpetrabit.

XXXI.

*Senectus ue
neranda est
Leuiti. 19.*

Honesta corona senectus,
Si in uia iustitiæ reperietur.

XXXII.

patin
Præstantior est patiens quàm uir fortis,
præstantior item est, qui animo suo domi-
natur, quàm qui urbes capit.

Sape uincas patientia, quem non uiceris impetu.

XXXIII.

*Deus regit
omnia.*

Foris
In sinum deſciuntur sortes,
At à Deo iudicium earum proficiscitur.

CAP. XVII.

I.
Melius est siccum frustum cum tran-
quillitate, quàm domus plena ma-
ctatis pecoribus cum contentione.

II.

Seruus prudens dominabitur filio turpi,
Et inter fratres diuidet hæreditatem.

III.

Vt argentum excoquitur, & in fornace
probatur aurum,

Ita do-

SALOMONIS.

Ita dominus corda probat.

IIII.

Malus auscultat improbo sermoni,
Mendax obsequitur perniciosæ linguæ.

V.

Qui ridet pauperem, conuicium facit fa- *Deus pau-*
ctori eius. *peratis au-*

Et cui calamitas alterius uoluptati est, *thor.*
non feret impune.

VI.

Corona senum filij filiorum sunt.
Et decus filiorum patres eorum.

VII.

Non decet stultum superbis sermo,
Nec regem decet mendax labium.

Iactantia
damnatur.

VIII.

Bella gemma est donum,
Quorsum se uerterit dominus eius.
Munera crede mihi placant hominesq; deosq;.

IX.

Qui cælat alienum delictum, facit ut ametur, *Eximia est*
At qui palam facit rem, inter principes dissi- *uirtus præ-*
dium concitat. *stare silen-*

X.

Obiurgatio magis terret cordatum,
quàm centum plagæ fatuum.

Ne plagis quidem impij emendantur. Esa. 9.

D 5 Conten

P R O V E R B I A

X I.

Vindictam Contentiosus machinatur malum,
prohibet. Et in crudelem nuncium incidet.

X I I.

Stultus
Satius est occurrere ursæ orbatæ,
Quàm stulto in stultitia sua.
Nihil intractabilius insipiente fortunato.

X I I I.

Damnat in Si rependas malum pro bono,
gratos. Non discedet malum à domo tua.

X I I I I.

Lis litem se Litis initium perinde est, ac sicubi alue-
rit. um ruperit aqua.
Et ex maledictis lis late spargetur.

X V.

Abominatur Deus tum eum qui iustificat
impium, tum eum qui damnat iustum.

X V I.

Stultus
Quid prodest præcium stulto,
Cum ad emendā sapientiā cor non habeat?

X V I I.

Amicus cer Semper diligunt amici, & in aduersitate
tus in re in frater agnoscitur.

X V I I I.

certa cerni
tur. Qui stipulatur ac spondet pro proximo,
Stultus est.

X I X.

Diligite

S A L O M O N I S.

Diligit peccatum qui diligit contentiones, *Superbi cō-*
& ruent qui superba moluntur. *tentiosi &*

X X.

uidicta cu-
pidi sunt.

Peruersus corde non inueniet bonum,
Et peruersus lingua incidet in mala.

X X I.

Accersit stultus afflictionem sibi,
Et non gaudebit stulti pater.

X X I I.

Cor lætum exhilarat uitam,
At tristitia animi arefacit ossa.

X X I I I.

Munus e sinu impius accipit,
ut deprauet semitas iudicij.

X X I I I I.

Coram cordato est sapientia,
At oculi stultorum passim uagantur.

X X V.

Patrem ac matrem dolore adficit filius
stultus.

X X V I.

Impij im-
moderata
eupiunt.

Malum est damnum iusto dare,
Aut principem iusta iudicantem percutere.

X X V I I.

Magistra-
tus religio-
se coli præ-
cipit.

Qui parce loquitur sapit,
Non est futilis spiritus homini cordato.

X X V I I I.

Damnatur
Vel garrulitas.

P R O V E R B I A

Vel stultus si taceret, sapiens reputaretur,
Et uideretur sapere, si clauderentur labia.

CAP. VIII

Morosi ni
bil candide
interpreta-
tantur.

I.
Cui uoluptas est dissensionem concita-
re, is captat ubiq; rixandi occasionem.

I I.
Non libet stulto intelligere,
Sed tractare ea quibus ipse capitur.

I I I.
Cum uenit impietas, uenit etiam contem-
ptus, & dedecus ac contumelia.

Suum cuiq;
pulchrum.

I I I I.
Verba uiri uelut profundæ aquæ sunt,
Et fons sapientiæ uelut uberrimum flumen.

Spiritualis
iudicat oia
Stulti con-
tentionum
autores.

V.
Personam impij præferre non est bonum,
Vt iustum à iudicio abducas.

ἀχαλίνων
σώματων
ε' ε'.

V I.
Labia stulti rixantur,
Et os eius pugnam prouocat.

V I I.
Os stulti sibi exitio est,

Etlabia

SALOMONIS.

Et labia eius laqueus animæ eius.

VIII.

Verba delatoris uerbera sunt, & penetrāt Plures ne-
uentrem. cat lingua,
q̄ gladius.

IX.

Cessare perinde est ac dissipare rem,
Non minor est uirtus quàm querere parta tueri.

X.

Arx munita nomen Domini,
Ad eam curret iustus, & defendetur.
Nomine domini defendimur non nostris uiribus.

XI.

Opes diuitis sunt ei urbis munitæ & mu- πλῆτ
ri loco. ὕβρις.

XII.

Ante ruinam eleuatur cor humanum,
Et anteit gloriam delectio. Tollūtur in
altum, ut la-

XIII.

Qui respondet priusquam audierit,
Stultus est & confunditur. psu graui-
ore ruant.

μή τε δίκην δικάσῃς πρὶν ἀμφῶν μύθον
ἀκούσης.

XIIII.

Hilaris animus finit ægritudinem,
Et spiritum tristem quis feret?
Nulla res humana mederi potest male conscientie.

XV.

Corda

P R O V E R B I A

*Nō pronun-
ciant pij te-
mere.* Cordati probe iudicant,
Et auris sapientum quærit scientiam.
X V I.

*Contra hy-
pocrita ali-
os docēt, se
non docent
Rom. 2.* Munus hominis facit ei uiam,
Et in conspectum potentium perducit.
X V I I.

*Concordia
parue res
crescunt.* Iustus primum adculat sese,
Et uenienti proximo patet.
X V I I I.

*Contendentes sors componit,
Et inter fratres dijudicat,*
X I X.

*Præstat habere cōiunctum fratrem, quam
urbem munitam,
Et litigantes sicut repagulum palacij.*
X X.

De fructu oris uir saturatur,
De prouentu labiorum uenter saturatur.
X X I.

Mors & uita in linguæ potestate sunt,
Et qui curant linguam comedēt fructus eius.
X X I I.

Inueniens uxorem inuenit bonum,
Et hauriet uoluptatem à domino.
*Laus coniugij. A domino, inquit, bonum hauriet, quia
id uite genus multas afflictiones adfert.*
X X I I I.

Placide

S A L O M O N I S.

Placide loquitur egenus.

Diues dure respondet.

X X I I I I.

Vir comis amicos sibi adiungit,
Et amicus adhæret firmitus fratre.

Comitas a=
micos parit

CAP. XIX.

M^{I.}elius est egeno qui probe ambulat,
quàm stulto qui praua labia habet.

I I.

Vbi non est scientia, male habet homo.
Et qui uelox est pedibus impinget.

Inconsulti
facile ruūt.

I I I.

Stultitia hominis euertit eum,
& cor eius Deo indignatur.

Tales sunt
qui nō per
ferunt cru=
cem. Nume
ri. 14.

I I I I.

Diuitiæ augent amicos,
& pauper ab amicis etiam deseritur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

V.

Mendax testis non erit impunitus,
& quisquis mendacia dicit, non euadet.

V I.

Multi

P R O V E R B I A

*Vulgus amici-
citas utili-
tate probat* Multi fidunt persona principis,
Et nemo non est amicus eius, qui munera
dat.

V I I.

Omnes fratres pauperis oderunt eum, &
propinqui eius procul discedunt ab eo.

V I I I.

Qui uerba spectat fallitur,
Qui sapit bene habebit, & prudentes inue-
nient bonum.

I X.

Testis mendax non erit impunitus,
Et loquens mendacia peribit.

X.

*Secūda res
stultos, id
est, incau-
tos demen-
tāt & per-
dunt.* Non decent stultum delitiæ,
Tantum abest ut deceat dominari principi-
bus, seruum.

X I.

*Magistra-
tus.* Patientes sapiunt, & delictum dissimulare
gloriosum est.

X I I.

*Metui uult
magistra-
tus.* Ceu fremitus leonis, sic regis est indigna-
tio. Et beneuolentia eius est perinde ut ros
super herbam.

X I I I.

Calamitas patris est stultus filius,
Et mulier morosa est assiduum stillicidium.

quies morosa
Domus

S A L O M O N I S.

X I I I I.

Domus & diuitiæ hæreditate obueniunt
à parentibus.

A domino autem prudens uxor.

X V.

Pigrícia soporem parit,
Et ociosus fame peribit.

X V I.

Seruans mandatum, seruat animam,
Qui uias suas negligit, morietur.

X V I I.

Fœnerat Domino qui miseretur egeni,
& retribuetur ei.

X V I I I.

Castiga filium tuum, dum spes est fore, ut
corrigatur.

Ne commoueare ut occidas eum.

X I X.

Magna enim ira detrimentum adfert, ni-
si coërceatur.

Dimitte eum, ut & deinceps corripias.

X X.

Audi consilium, & admitte castigatio-
nem, ut deinceps sapias.

X X I.

Multę cogitationes in corde hominis sunt
Consilium autem domini stabile est.

E

Deco- ut decreuit

Dei donum
prudens u-
xor, nō de-
ligitur no-
stro iudicio

Largiri
pauperibus

Necesse ca-
stigare, tã-
etsi nō sta-
tim succe-
dit res.

Eueniunt
nō que nos
institui-
mus
sed que de

PROVERBIA

XXII.

Largiri Decora est homini beneficentia eius,
pauperibus Et melior est uir pauper, quam uir mendax.

XXIII.

Timor do- Timor domini uitā adfert, & exaturabit,
mini etiam Et habitabit sine uisitatione mala.
in cruce ui-
tam adfert.

XXIII I.

Abcondit piger manus in sinum,
Ne ad os quidem admouet.

XXV.

Si subsannator mulctatus fuerit,
Imperitus erit callidior.

XXVI.

Si intelligentem argueris, cautior erit.

XXVI I.

Qui uexat patrem & fugat matrem,
os, ut adpa turpis est & probro dignus.

XXVII I.

Cessa audire fili eruditionem,
raclitis. à uerbis scientiæ seducentem.

XXIX.

Nihili testis ridet iudicium,
Strina im- & os impiorum deuorat iniquitatem.

XXX.

Parata sunt derisoribus iudicia,
natur & plagæ tergo stultorum.

CAP.

S A L O M O N I S.

CAP. XX.

I.
Subsannatores facit uinum, & tumultus parit ebrietas. *Dannat ebrietatem.*

Quisquis illa delectatur, non erit sapiens.

II.

Terror regis est perinde ut rugitus leonis, Qui offendit, peccat anima eius. *Docet metuēdos esse magistratus.*

III.

Gloria homini est desistere à lite, Et omnes stulti conuiciabuntur. *Desistendū à lite.*

III I.

Propter frigus piger non arat, & mendicabit in messe, & nihil impetrabit.

V.

Velut aqua profunda est consiliū in corde uiri, At uir intelligens exhauriet. *Spiritualis omnia iudicat.*

VI.

Pleriq; benefici uocantur, Fidelem autem quis inueniet?

VII.

Beati filij sunt iusti probe ambulantis. *Nusquā uita fides.*

VIII.

Rex sedens in solio iudicij, dissipat omne malum intuendo. *Oculus domini multū prodest in rebus oibus gerendis.*

E 2 Quis gerendis.

P R O V E R B I A
I X.

Quis dicet, purum est cor meum
Mundus sum à peccato.

X.

Vetat uiolare ius publicum. Variare pondera, uariare mensuram,
Abominabile apud Deum est.

X I.

Studia mentem indicant Ex studijs suis cognoscitur puer,
Munda ne & recta sint eius facta.

X I I.

Non sapiamus nõ præuidemus, ne admoniti quidem nisi deus excitet nos. Vt auris audiat, ut oculus uideat,
Dominus facit.

X I I I.

admoniti quidem nisi deus excitet nos. Ne dilige somnũ, ne opprimaris egestate,
Si aperueris oculos, saturabere pane.

X I I I I.

admoniti quidem nisi deus excitet nos. Malum est, malum est, dicunt cum tenent,
At cum amiserint, laudant.
Præsentia fastidiuntur. Optat ephippia bos piger,
optat arare caballus.

X V.

Magni fiunt aurum & gemmæ,
Sed preciosius uas, labia scientiæ sunt.

X V I.

Sponde non præsto est. Eripi uestimentum ei qui pro altero spon
det, & pignus ab eo accipe.
Cum ille alienus sit, pro quo se obstrinxit.

Dulcis

S A L O M O N I S.

X V I I.

Dulcis est homini panis fraude partus,
Postea uero os eius arena replebitur.

Impietas
arridet, sed
perdit.

X V I I I.

Confilio propositum fortunatur,
Et consilijs geretur bellum.

Damnatur
temeritas.

X I X.

Ne coniunge te cum sufurrone,
qui arcana reuelat, & blandicijs fallit.

Non audi-
endos esse
delatores.

X X.

Qui maledicit patri aut matri,
Extinguetur lumen eius in medijs tenebris.

X X I.

Hæreditas præopera principio
postea non benedicetur.

Periculosum est, si res sine cruce succedit, ideo fo-
licius est regnum Davidis quàm Saulis.

X X I I.

Ne dic reddam malum, sed expecta domi-
num, is saluabit te.

Vindictam
prohibet.

X X I I I.

Abominabile est domino uariare pōdera
Et statera fallax non est bona.

X X I I I I.

Omniū gressus à Deo sunt,
Et quis homo intelligit uiam suam?

Diuinitus
omnis re-
guntur.

X X V.

E 3 Laque

P R O V E R B I A

Impietas non expiatur hypocrisi. Laqueus est sancta contumelia adficere, & postea uota facere.

X X V I.

Sapies magistratus cauet impia consilia. Dissipat impios rex sapiens, Et uertit aduersus eos rotam.

X X V I I.

Quem metuunt oderrunt. Exhilarari à Deo uita est hominis, & penetrat totum corpus.

X X V I I I.

Deus emendat nos cruce. Beneficentia & ueritas custodiunt regem, & fulcitur thronus eius beneficentia.

X X I X.

Deus emendat nos cruce. Corona iuuenum est robur eorum, & decus senum est canicies.

X X X.

Deus emendat nos cruce. Vulnera ac plagæ medentur malis.

CAP. XXI.

I.

COr regis in manu Dei est, sicut flumina aquarum, quorsum uolet, inclinabit.

I I.

Psal. 49. Sua cuiq; uia placet, Dominus uero corda impellit.

I I I.

Facere

S A L O M O N I S.

Facere iustitiam & iudicium,
Melius est apud deum quam uictimas.

I I I I.

Sublimes oculi, & superbum cor,
Impiorum foelicitas, peccatum est.
Tolluntur in altum, ut lapsu grauiore ruant.

V.

Consilia seduli plane abundantiam parant,
Præcipites autem egebunt.

*Diligens
cor
Benedic.*

V I.

Qui colligit thesauros lingua mendaci,
frustrabitur, & periclitabitur de uita.

V I I.

Rapinae impiorum erunt eis exitio,
Quia noluerunt iuri obsequi.

V I I I.

Improbi opera peruersa sunt,
At mundorum recta.

I X.

Satius est in angulo recti habitare,
Quam cum muliere morosa in domo ampla.

morosa morosa

X.

Anima impij desiderat malum,
& fastidit proximum suum.

*Impij uel
cum alieno
incommo si
bi uolunt co
sultum sic
ut tyranni.*

X I.

Dum mulctatur subsannator, imperitus
commonescit.

E t Et sa

P R O V E R B I A

Et sapientes scientiam accipiunt,
Deus punit impios ut pios commonefaciat.

X I I.

Erudit iustus domum impj,
Sed deflectunt impj ad mala.

X I I I.

Misereri
pauperum
precipit.

Qui obstruit aurem pauperum clamori,
Clamabit ipse uicissim, nec exaudietur.

X I I I I.

Donum clandestinum placat iram,
Et munus in sinu, uehementem iram,

X V.

Gaudium est iusto facere iudicium,
Exitium facere iniquitatem.

X V I.

Qui aberrat à uia prudentiae,
inter mortuos erit.

X V I I.

Parsimonia
magna magnū
uestigal.

Redigitur ad inopiam qui amat gaudia,
Et quisquis amat uinum & pinguedinem,
non ditescet.

X V I I I.

Impj plectuntur pro iustis,
& pro rectis contemptores.

Impij tametsi exitium machinentur iustis, tamen sibi
ipsis sunt exitio.

X I X.

Satius

S A L O M O N I S.

Satius est in terra deserta uersari,
quàm cum muliere morosa & iracunda. *monita*

X X.

Præciosus thesaurus & oleum in domo sa- *Sapientia*
pientis est. *est conser-*

At stultus homo dilapidat.

X X I.

Qui sectatur iustitiam & beneficentiam, *Pietatis fru-*
reperit uitam, iustitiam & gloriam. *ctus sunt,*

X X I I.

Fortium urbem expugnat sapiens, *uita, gloria*
Et fortibus ipsorum confidentia exitio est. *opes, nō pa-*

Confidentia obest, ut Pharaonis exitium testatur. *rantur hu-*

X X I I I.

Qui custodit os suum & linguam suam, *mana indu-*
custodit animam suam à tribulationibus. *stria.*

X X I I I I.

Superbi temere audent, *Nimiū con-*
& subsannatores in ira temeritatem desi- *fidunt su-*
gnant. *perbi, ut*

X X V.

Cupiditates pigri occidunt eum, *Pharao.*
quia noluerunt manus eius laborare.

X X V I.

Piger perpetuo cupit,
Iustus uero dat, & non comparcit.

X X V I I.

E s Imola

PROVERBIA

Psalm. 49. Imolatio impiorum est abominatio,
Quia per scelus offertur.

X X V I I I.

Testis mendax peribit,
& qui solet auscultare is uicissim audietur.

X X I X.

Pertinaciter pergīt uir impius,
Recti uero uia fortunatur.

X X X.

Psalm. 32. Non est sapientia, non prudentia,
Non consilium contra dominum.

X X X I.

Equus paratur ad bellum,
A Deo uero uictoria proficiscitur.

CAP. XXII.

I.
Fama praeferenda est magnis opibus,
Et gratia melior est argento & auro.

I I.

Deus au- Versatur apud opulentum pauper,
thor pau- Facit utrunq; Deus.
peratis.

I I I.

Callidus mala praeuidet & eustrat,
Et imperiti dum perripunt, damnū accipiūt
Penes

S A L O M O N I S.

I I I I.

Penes abiectos, qui Deum timent,
diuitiæ, gloria, & uita sunt.

*Humilibus
dat gratiã.*

V.

Cuspides & laquei in uia peruersi sunt,
Qui procul inde refugit, custodit uitã suam.

V I.

Si institueris adolescentem in uia sua,
In eadem & senex perseuerabit:

disciplinã
Quo semel
est imbuta
recens ser-
uabit odo-
rem, Testa-
diu.

V I I.

Diues pauperibus imperat,
Et qui mutuo accipit, seruus est foeneratoris.

V I I I.

Qui mala seminat, mala metet,
& plaga perdet eum.

I X.

Liberali oculo benedicetur,
quia dat de pane suo egentí.

benignã
Deus bene-
dicit largis

X

Si pepuleris subsannatorem, cessabit con-
tentio, sedabiturq; lis & conuictum.

Vitã di im-
pij.

X I.

Rex amicus est eius qui mundiciam cor-
dis diligit, & labiorum gratiam.

X I I.

Oculi domini obseruant scientiam,
Et contemptoris consilia frustrantur.

Piger

PROVERBIA

XIII.

Piger ait, leo foris est, in platea interficiat.

XIIII.

Fouea profunda os scorti est,
Cui irascitur dominus, is in eam incidet.

XV.

Stultitia agnata est cordi adolescentis,

desigla
Puericia p
pedagogi-
am coher-
cenda. Virga uero castigatrix eximet eam.

XVI.

Qui iniuria adficit pauperem ut ditescat ipse
Is dabit ditioribus alijs, & egebit ipse.

XVII.

ides
Accommoda aurem, & audi uerba sapi-
entum, & animaduerte ad doctrinam meam,
Est enim pulchra, si eam serues in pectore tuo,
& labijs tuis foeliciter tractabis eam.

XVIII.

ides
Quid doce
at in sum-
ma uerbum
Dei, fidem
quam non do-
cet ratio. Commonefacio hoc assiduo, ut in Domi-
num colloques fiduciam tuam, tu amplectere,
Nonne tradidi tibi multipliciter consilia
& scientiam, ut docerem te ueritatem quam
certissimam, ut interrogantibus uera respon-
dere possis.

XIX.

Ne depredare pauperem, eo quod sit pau-
per, nec opprimas adflictum in porta, quia
Dominus causam illorum iudicabit, & per-
det eos

SALOMONIS.

det eos qui in illis uim attulerunt.

X X.

Ne habeas commercium cum homine *Ad portas*
fracundo, & cum uiro furioso ne uersere, ne *iudicari res*
addiscas mores eius, & accipias scandalum *solebant in*
animæ tuæ. *publico lo-*

X X I.

Ne sis inter eos qui spondent aut fidem *Vitandi ira*
obstringunt apud foeneratorem. Nam si non *cundi.*
potueris persolvere, auferet à te lectos tuos.

X X I I.

Ne transfer priscos limites, quos maiores
tui constituerunt.

X X I I I.

Qui mandatum mature exequitur, stabit
coram regibus, nec inter obscuros relinque-
tur.

CAP. XXIII

I.

Cum accumbis ut comedas cum principi- *Dulcissimex*
pe, obserua que præponantur, & inten *partis cultu*
ta cultrum gutturi tuo, ut uitam tueare, *ra potentis*
Ne cupias cibum eius, est enim fallax cibus. *amici.*

I I.

Nela-

P R O V E R B I A

Ne labora ut ditiescas, à consilijs tuis cessa.
sa. Ne adfectes id, quod consequi non potes.
Faciet enim alas sibi, & uelut aquila ad cœ-
lum subuolabit.

I I I.

Inuidos ui-
tados esse. Ne comede cibum inuidi, & ne cupias il-
lum. Nam ipse uelut præstygiator fallit,
cum ait, comede & bibe, & apud animum
inuidet tibi.

Portionem quam comedisti, euomes, &
perdes sermones tuos suaues.

I I I I.

Margaritū
uetat por-
cis obijcere Auribus stulti ne loquaris,
Contemnit enim prudentiam sermonis tui.

V.

Ne loco moueas priscos limites,
Et in campum pupillorum ne irrumpas.

Nam uindex eorum fortis est, iudicabit
eorum causam aduersus te.

V I.

Accommoda cor tuum castiganti,
& audi sermones scientiæ.

V I I.

Pædagogia
precipit. Ne cesses castigare adolescentem.
Si percusseris eum uirga, non morietur.
Si uirga uerberaueris, ex inferis animam
eius eripies.

V I I I.

Fili,

S A L O M O N I S.

Fili, si sapiēs fuerit cor tuum gaudebit cor meum. Exultabunt renes mei, cum recte loquentur labia tua.

I X.

Ne æmuletur cor tuum peccatores,
Sed timeas dominum tuum semper.

Expecta postremo, nec frustraberis, si ex-

*Tacti impij
floreant aliquanti
= sper, tamē
tādem peri
bunt.*

X.

Audi fili mi, & eris sapiens, ut bene habeat in uia cor tuum.

X I.

Ne sis inter potatores & cōmessatores, Nā potatores & cōmessatores redigentur ad inopiam, & laceris uestibus utetur somnolētus.

gula

X I I.

Audi patrem tuum qui te genuit,
& ne cōtemnas matrē tuam natu grandem.

Veritatem, sapientiam, eruditionē, & intelligentiam compara, nec uende.

Iusti pater lætabitur, sapientis genitor gaudebit de filio.

Gaudebit pater tuus & mater tua, & genitrix tua, obtempera, & oculis tuis uix meæ placeant.

Est enim profunda fouca meretrix, & puteus angustus scortum.

Hæc

putis

mt

P R O V E R B I A

Hæc perinde, ac prædones solent, insidias struit, & incurios ad se allicit.

X I I I.

Quid non ebrietas de signat? op= ta recludit. Vbi uæ? ubi eiulatus? ubi rixæ? ubi insidiæ struntur? Vbi fit, ut nihil meriti saucientur? ubi rubent oculi?

Spes iubet, esse ratas, in prælia trudit in mem. Nimirum hæc accidunt inter pocula, iis qui confluunt, ut exhauriant quicquid infusum est.

Ne inspice uinum cum rubescit, cum pelucet per uitrum color eius, & arridet, postremo uelut serpens mordebit, & uelut aspis punget. Oculi tui spectabunt alienas mulieres, & cor tuum cogitabit peruersa, & eris perinde ac iacens in medio mari. *Supra antennam percusserunt me, inquires, & non dolui. Vulnerauerunt me, & non sensi. Quando uero expergiscar, ut rursus incipiam perpotare?*

CA. XXIII.

Multos fallunt secundæ res impiorum.

I.
NE æmuleris uiros malos, nec cupias apud eos esse. Nam damna meditantur cor eorum, & pernitiōsa loquuntur labia eorum.

Sapiens

S A L O M O N I S.

I I.

Sapientia ædificatur domus, & intelligentia, & cubicula implet scientia omnibus opibus præciosis & pulchris.

I I I.

Vir sapiens fortis est, & uir intelligens præstat robusto. Nam bella geruntur industria, & uictoriam pariunt multa consilia.

Victoria

I I I I.

Altior est sapientia, quàm ut adsequatur stultus, & in porta, hic ne os quidem aperiet.

V.

Sibi machinatur malum, author scæleris.

V I.

Consilia stulti peccata sunt, Et subsannator est abominatio apud homines.

V I I.

Nihili fortitudo est, si in aduersis rebus parum firmus fueris.

Fortitudo est, in aduersis reb. uoluntati dei non aduersari.

V I I I.

Eripe eos qui ad mortem rapiuntur, & opem fer ijs qui pertrahuntur ad cædem.

affluens

Si dixeris, Non noramus, ecce cordium arbiter animaduertet, & obseruator animæ tuæ deprehendet, is reddet cuius iuxta opera sua.

I X.

Comede mi fili mel, est enim bonum & F fauum

opa
Sapientia

idia
dia
tur
is
nfu
pela
ostre
pun
res,
rin
nam
Vul
uero
es
L
pias
dita
abia
piens

PROVERBIA

Tacti flo- fauum dulcem palato tuo. Sic est animæ sapi
reāt aliquā entia, ubi inueneris, & restant postrema, nec
tisper im- frustrabitur expectatio tua.

X.

pū tandem
tamen peri-
bunt.

Tristis

Ne insidieris impie habitaculo iusti, ne in-
 terturbes quietem eius. Septies enim cadet iu-
 stus, & impij impingent in mala.

X I.

afflictus
 Si lapsus fuerit inimicus tuus, ne gaudeas
 & si impegerit, ne exultet cor tuum, ne uide-
 at dominus, & afflictio domino adpareat,
 ut auertat ab illo iram suam.

X I I.

Lucerna Ne æmulare malos, nec inuideas impijs.
gloria, res Nihil enim boni superest quod speret malus,
secundæ. lucerna impiorum extinguetur.

X I I I.

Seditiosos Time dominum fili, & regem, & cum se-
damnat. ditiosis ne commisceare. Mox enim instabit
 interitus eorum, & ruinam eorum quis scit?

ETIAM HAEC SAPI-
 entes præcipiunt.

X I I I I.

Spectare personā in iudicio, nō est bonū.

X V.

Qui dicit impio, iustus es, maledicit ei,
 & succ

S A L O M O N I S.

& succensebit populus.

Qui arguunt, amabiles sunt, & large bene dicetur eis.

In tpe doce
ri, mone
ri, iuuat.

X V I.

Labia osculi, quæ respondent adposite.

Necessaria
prius cu-

X V I I.

Primum perfice foris opus tuum, & exerce agrum tuum.

randa.

Postea ædificato domum tuam.

X V I I I.

Nō sis testis iniquus aduersus proximum tuum, ne allicias labijs tuis.

X I X.

Ne dicas, quemadmodum fecit mihi, sic faciam ei.

Vindictam
prohibet.

Reddam unicuiq; secundum opera sua.

X X.

Agrum hominis pigri præterij & uineam hominis stulti.

Et ecce totum obruerant urticæ, & tegebant spinæ, & murus collapsus erat. Et uidi & consideraui, uidi ut erudirer. Paululum dormies: paulū obdormisces: paulisper conferes manus ad dormitandum: Veniet tanquam uiator paupertas tua, & ægestas non secus atq; latro.

F 2 CAP.

PROVERBIA

CAP. XXV.

SUNT ET HÆ PARABOLÆ Salomonis, quas inseruere uiri Ezechiaë regis Iuda.

Deus sic facit omnia, ut mundus tamen non intelligat.

At reges inquirere oportet.

Non astutia, sed pietas fortuna bit regum consilia.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis.

Icarus icaricis nomina fecit aquis.

I.

GLoria Dei est uerbum cœlare, At gloria regum est id inquirere.

I I.

Vt nec altitudo cœli, nec terrę profunditas comprehenditur.

Ita nec cor regis perscrutabile est.

I I I.

Si rubiginem de argento abstuleris, uas purum fiet.

Si impietatem à rege abstuleris, fortunabitur iustitia thronus eius.

I I I I.

Ne iactes te in conspectu regis, & in locum magnorum ne irruas. Est enim satius, ut dicatur tibi: Ascende huc, quàm detrudi à conspectu principis, quem adspexerant oculi tui.

V.

Ne properes litigare, ne quid facias quod postea proximum tuum confundat.

Causam

S A L O M O N I S.

V I.

Caussam tuam iudicet proximus tuus, & arcanum alterius ne reuela, ne contumelia adficiat te audiens, & infamare pergat.

V I I.

Aurea mala in argenteis tabulis, uerbum dictum oportune.

V I I I.

Velut torques aureus, & aureum monile, est increpatio apud sapientem qui auscultat.

I X.

Sicut in messe frigus hybernum recreat, ita nuncius fidelis recreat eum qui misit, & anima domini eius adquiescit,

X.

Nubes & uentus, sine pluuia. Is est qui gloriatur pollicendo, & nihil praestat.

X I.

Patientia placabitur princeps, & lingua mollis frangit duros.

X I I.

Vbi mel repereris, comede quantum satis est, ne saturatus, reuomas.

Ne uerbū dei carnali cupiditate aut iudicio hauriatur

X I I I.

Reuoca pedem tuum a domo proximi tui, ne satur tui oderit te,

F 3 Hasta

Sapiēs gau-
det repre-
hendi.

Magistra-
tus lauda-
tur qui offi-
cium suum
facit.

Viel ge-
schreyß,
& wenig wol-
len.

Fastidiūtur
praesentes.

P R O V E R B I A

X I I I I.

Hasta & gladius & sagitta acuta est, uir qui
aduersum proximum suum falsa testificatur.

X V.

Dens malus & pes uacillans,
est fiducia contemptoris in die tribulationis.

X V I.

Prauo cordi carmen canere, perinde est
atq; laceris uestire in frigore, & acetum uino
addere.

*Vetat san-
cti canibus
dare.*

X V I I.

Si esurierit is qui odit te, pasce eum pane,
& si sitierit, pota eum aqua. Prunam enim cu-
mulabis super caput eius, & dominus reddet
tibi.

*Vetat uin-
dictam.*

X V I I I.

Aquilo pluuiam pellit,
At uultus seuerus linguam delatricem,

*Vetat audi-
re delato-
res.*

X I X.

Satius est sedere in angulo tecti, quam in
domo ampla cum muliere rixatrice.

X X.

Aquæ frigidaë ei qui linquitur animo
nuncium bonum est ex terra longinqua.

*Impij offen-
duntur re-
bus aduer-
sis piorum.*

X X I.

Fons conturbatus, & scaturigo corrupta,
Iustus lapsus coram impio.

Non

SALOMONIS.

XXII.

Nō est bonū immodice multū mel edere.
Sic & qui grauiā scutatur, obruetur.

Vetat uerū
bū dei haurire
carnali cupiditate
aut iudicio.

XXIII.

Vrbs patens sine moenibus,
Vir qui non cohibet spiritum suum.
Eximia est uirtus præstare silentia rebus.

CA. XXVI.

Rebus fecūdis incauti
dementantur,
ut in Saul apparet.

VT nix in æstate intempestiua est,
& imber in messe.
Sic nec stultum decet gloria.

II.

Quemadmodum aufugit auis, & præteruolat hirundo.
Sic ementitum conuictium non lædit.

Mendacia non lædunt

III.

Flagellum equo, frenum asino,
Virga tergo stultorum.

Præcipitur
παιδαγωγία.

IIII.

Ne respondeas stulto de stultitia eius, ne similis eius fias.

Post unam atq; alterā monitionē.

V.

Responde stulto de stultitia eius, ne sapere sibi uideatur.

ἀιρετικόν hominē de uita.

F 4 Qui

PROVERBIA

V I.

Ignavi magistratus. Qui per nuncium stultum rem gerit,
Est uelut claudus pedibus & damnū accipit.

V I I.

Impij non possunt recte uti uerbo dei. Vt claudus, pedes erigere nequit,
Sic sunt sententiæ in ore stultorum.

V I I I.

Stultum honore adficere, perinde est ac
gemmam in πολυάνδριον conijcere.
Rebus secundis incauti dementantur, gemma coniecta in polyandron, hoc est, locum foedum, in acervum lapidū, ubi de fontibus supplicium sumitur, perit.
Eadem sententia est in Laberianis Mimis. Loco ignominiae est apud indignum dignitas.

I X.

Spina condita in manu ebrij,
sententia est in ore stulti.

X.

Gerenda res per peritos. Vir peritus omnia recte efficit.
Qui uero conducit stultos, negligentes con-
ducit.

X I.

haud fere corriguntur Sicut canis rediens ad uomitum,
Ioan. 9. Sic stultus est ingeminans stultitiam suam.

X I I.

Quia dicitis uidemus Si uideris uirum qui sibi sapere uidetur,
Et c. de stulto melius speres quam de eo.

Piger

S A L O M O N I S.

X I I I.

Piger ast, Leopardus est in uia, leo in pla-
teis..

Sicut fores in cardine suo uoluuntur, sic
uoluitur piger in lecto.

X I I I I.

Abscondit piger manum in sinum,
piget & ad os admouere.

X V.

Plus sibi sapere uidetur piger,
Quàm septem qui sententias docent.

Pigri hypocritas significant, qui uidentur laborare,
& tamen officium suum non faciunt.

X V I.

Qui transit ad litem sua nihil referentem,
perinde est, atq; si canem uellicet auribus, ac
laessat.

*Was dich
nicht brent
blaß nicht.*

X V I I.

Vt qui abscondit se, iaculaturque sagittas
flammeas, & mortiferas. Sic is est qui frustra-
tur amicum suum, & dicit, ioco facio.

X V I I I.

Ignis extinguitur, ubi ligna non alunt,
Sic sedatur contentio, ubi delator abfuerit.

X I X.

Carbo prunas, ligna ignem accendunt,
Vir contentiosus rixam.

E s Verba

P R O V E R B I A

X X.

Nō est res

mediū ad =

uersus Sy =

cophante

morsum.

Verba delatoris perinde sunt ac uerbera,
penetrantq; penetralia pectoris.

X X I.

Vt conuenit si argēti scoria uas fictile ob-
ducatur.

Ita labia uenenata, cum malo corde con-
gruunt.

Dignū patella operculū. Spurcū os, im pbo pectore.

X X I I.

Cum blan =

ditur inimi =

cus fallit.

Labijs suis prodet se inimicus, & cum ad-
propinquat, struit insidias.

X X I I I.

Cum uoce sua blandietur, ne credas ei,
Sunt. n. in corde eius multæ abominationes.

X X I I I I.

Si quis texerit odium suum, ut damnum
det, reuelabitur eius malicia in coetu.

X X V.

ἡδὲ καὶ κακῆ

βούλη.

Fodiens foueam in eam ruet,
Et aduoluens saxum, in ipsum impinget.

X X V I.

Impij nō se

runt casti =

gantem.

Lingua mendax non fert improbantem,
Et os blandum perniciem adfert.

CA XXVII

Ne glo

S A L O M O N I S.

NE gloriaris de die castro, Nescis em̄ Ne ante uē
quid hodie accidere possit.

I.

Et oriam.

ἐπιβίβιον

laus

I I.

Prædicet te alienus, non os tuum,
Peregrinus, non labia tua.

I I I.

Grauis est lapis, & ponderosa arena,
Utroq; grauior est ira stulti.

Imperito

nihil iniusti

ut.

I I I I.

Crudelis est iracundia & ira,
Et quis coram inuidia consistet?

V.

Melior est manifesta correptio,
quam clandestina dilectio.

V I.

Fidelia sunt uulnera inflicta à diligente,
Et oscula inimici contumeliosa sunt.

Charitas

amat etiam

cum scuit.

V I I.

Anima satura fauum etiam calcet,
Et anime esurienti etiam amara dulcia sunt.
Esurientes implentur bonis, iuxta Canticum Mariae.

V I I I.

Sicut auis est quæ nidum deserit,
Sic uir est qui deserit locum suum.

πᾶστων

ἔλαχες

ταυταμ

κόσμου.

locus

I X.

Vnguentum & aromata delectant cor,
Dulcior

P R O V E R B I A

Consilium Dulcior autem amicus est propter consilia
res sacra. um animæ.

X.

Veteres ad Amicum tuum, & amicum patris tui ne
mici colēdi. deseras.

Et domum fratris tui ne ingrediare tem-
 pore calamitatis tuæ.

Hesiodus

X I.

τεῖτονες Melior est uicinus propinquus,
ἄζωσοι ἐκί quàm frater longinquus.

οἱ ζώσαν-

X I I.

το δὲ πκοί. Disce sapientiam, mi fili, & gaudebit cor
Der haspel meum, ut responderi possit ijs, qui mihi con-
mus insack uitium faciunt.

X I I I.

Imperiti Callidus uidet malum & absconditur,
pergunt ob Imperiti pergunt, & damnum accipiunt.

stinati ut

X I I I I.

Pharao. Vestem ab eo auferas, qui pro alieno spon-
 dit. Et cum ille alienus sit, pignus accipe.

X V.

Inmodice Prædicans amicum suum magnis clamo-
laudes sunt ribus mane consurgens, maledicere ei iudica-
suspecte. bitur.

X V I.

Similis est stillicidio assiduo cum pluit, ri-
 xatrix mulier. Qui cohibet eam, uentos colli-
 bet, & oleum manu retinere conatur.

Ferrum

SALOMONIS.

XVII.

Ferrum ferro acuitur,
Et uir acuitur amici congressu.

ΣΥΝΤΕ ΔΥ ἘΡΧΟΜΕΝΩ ΚΑΙΤΕ ΠΡΟ Ο ΤΩ
ἘΝΟΗΣΕ.

XVIII.

Seruans ficum, uescitur fructibus eius,
Et obseruans dominum suum, honore adfi-
cietur.

Parsimonia
magnū ue-
ctigal.

XIX.

Vt facies in aqua resplendens, fallit,
Ita inter se corda hominum solent.

Taxatur
perfidia.

XX.

Infernus & perditio non saturantur,
Ita nec hominis oculi saturantur.

Cupiditas
ieoplebilis.

XXI.

Argentū in uase purgatur, aurū in fornace
Homo uero laudantis ore probatur.

Laus

XXII.

Si stultum contriueris pistillo, ceu triticum
in mortario, non discedet ab eo stultitia.

Impij non
emēdantur
ad afflictioni-
bus.

XXIII.

Tuum pecus contemplare, & gregem dili-
genter cura.

glā diuina
πασταμ
ἐλαχες
τάυταμ
κόσμη.

Neq; enim perpetuo tenebis has opes, &
gloria non durat à sæculo ad seculum,

Prodit fcenum & uirescit, donec demetatur.

Oues

P R O V E R B I A

Oues habes quæ uestiant te & hircos, quibus uenditis, sumptus pares in agricultura faciendos.

Lac caprarum suppeditabit uictum tibi & familiae, & ancillis tuis.

CA. XXVIII

Fugit impius, tãetsi nemo persequatur,
Iusti uero, perinde ac leo confidunt.

I.

I I.

Imperia sepe mutari, calamitosum est, mutantur autem propter peccata populi. Propter peccata populorum fit, ut alij subinde imperent.

At propter cordatos homines prorogabitur imperium.

I I I.

Vir pauper qui pauperes iniuria adficit, perinde facit atq; imber putrefaciens & corrumpens segetem.

I I I I.

Facta Dei poenas et beneficia non considerant impij. Impios praedicant, hi qui legem deserunt, Contra succensent eis, hi qui legem seruant.

V.

Mali non intelligunt iudicium, Verum qui deum quaerunt, omnia intelligunt.

Melius

S A L O M O N I S.

V I.

Melius habebit pauper probus, quàm di-
ues improbus.

V I I.

Prudens est qui legem seruat.
Helluo uero patrem confundit.

V I I I.

Qui opes suas fenore auget, & immodico Male par-
questu, coaceruat ut in inopes effundantur. tum dilabi-
tur.

I X.

Qui recusat regem audire, illius præcatio
etiam est abominabilis.

X

Qui rectos seducit, in foueam incidet,
Et probis bona euenient.

X I.

Diues sapere sibi uidetur,
At pauper prudens explorat eum.

X I I.

Res secundæ iustorum magnam gloriam Cū iusti flo-
pariunt. rent, bene

Cum uero euehantur impij, commutan- habēt res
tur res hominum. pub. Cōtra

X I I I.

Qui cælat sua flagitia, male habebit, peffum eūt
Qui uero confitetur, & deserit, is misericordi cum impij
am consequetur. imperant.

Beatus

P R O V E R B I A

X I I I I.

Præconiū Beatus est qui semper pauidus est,
timoris dei Duri ruent in mala.

X V.

Tyranni Ceu leo rugiens ac esuriens ursus,
ἑκώμ. Est princeps impius pauperi populo.

X V I.

Si princeps imprudens fuerit, multæ fiene
iniuriæ.

At si oderit iniuriam, diu imperabit.

X V I I.

Qui iniuriam facit, ad sepulchrum usque
profugus erit.

Nec quisquam sustentabit eum,

X V I I I.

Probi, salui erunt,

Qui uero uias suas peruertit, semel corruet.

X I X.

Præcipitur Qui exercet agrum suum, satiabitur pane
labor. At qui ocio indulget, egebit.

Benedicti = X X.

one diuina Viro fideli ualde benedicetur,

ditescimus. Et ueloces ad diuitias parandas,
non erunt innocentes.

X X I.

Spectare personam non est bonum,

Nam & propter frustum panis illi peccant,

Qui

SALOMONIS.

XXII.

Qui properat ut ditescat, & inuidet alijs,
nescit egestatem sibi impendere.

XXIII.

Qui arguit hominem, postremo gratior
erit adsentatore.

Veritas tā-
dem vincit,
& pbatur.

XXIII I.

Qui deprædatur parentes, & negat id esse
peccatum, is socius est homicidæ.

XXV.

Superbus excitat lites,
At qui fidit Deo, pinguescet.

XXVI.

Qui confidit suo cordi, desipit.
At qui sapienter ambulat, bene habebit.
Desipere, est nostris consilijs fidere.

Qui nō ce-
dunt, serē
authores
sunt ma-
gnorū mo-
tū & tu-
multuum.

XXVII.

Qui pauperi dat, is non egebit,
Maledicetur autem avertenti oculos suos.

XXVIII.

Cum euehantur impj, abscondantur ho-
mines. Et cum perierint impj, iusti bene ha-
bebunt.

Elemosina
Præcipit
largiri egē-
tibus.

CAP. XXIX

G

Qui

P R O V E R B I A

Sicut Pharaon cum cor
rigi nollet,
perijt.

I.
Qui aduersus increpationes dura ceru-
uice est, subito peribit,
Nec mederi ei quisquam poterit.

I I.

Cum florent iusti, populus bene habet,
Cum dominantur impij, luget populus.

I I I.

Qui diligit sapientiam, gaudio adficit pa-
trem suum.

Scortator autem perdet opes.

I I I I.

Iuste iudi-
cando im-
peria con-
stabilitur.

Iudicio rex ditionem firmam facit,
Qui donis capitur, euertit eam.

V.

Impij prin-
cipes cõte-
munt ius.

Qui adsentatur proximo, infidiatur ei,
Irretitur peccato suo malus,
Iustus autem gloriabitur, & gaudebit.

V I.

Pij placant
Deũ rebus
publi. sicut

Cognoscit iustus pauperum causas,
Impius non aduertit animũ ad dñjudicandũ.

V I I.

adparet in
Nahaman.

Subsannatores ciuitati exitio sunt,
At sapientes inde pœnam auertunt.

V I I I.

Imperito
homine ni-
hil iniusti?

Si sapiens litigarit cũ stulto, siue irascatur.
siue rideat, placari stultus non potest,

Viri

S A L O M O N I S.

I X.

Viri sanguinarij oderunt probum.
Rectis autem uita eius curæ est.

X.

Totum spiritum suum effundit stultus,
At sapiens tandem cohibet se.

X I.

Si princeps delectatur mendacio,
Impios tandem ministros habet.

Qualis p̄
ceps, tales
cōuictores.

X I I.

Pauperem foenerator obuium habet,
Deus utriusq; animum moderatur.
Non potest foenerator seuire, nisi permittat Deus.

X I I I.

Sedes regis qui uere iudicat pauperes
perpetuo fortunata erit.

X I I I I.

Virga & obiurgatio adfert sapientiam,
At puer qui non coërcetur, pudefacit ma-
trem suam.

Precipitur
παιδεία
γνώσις.

X V.

Cum florent impij, scelera multa fiunt,
Sed spectantibus iustis, ruent.

X V I.

Si castigaueris filium, iucundus erit tibi,
& adfert animæ tuæ delicias.

G 2 Cum

P R O V E R B I A

X V I I.

Cum deest propheta perit populus,
& qui legem custodiunt, bene habebunt.
Si uerbum Dei non doceatur, necesse est male ha-
bere res humanas.

X V I I I.

Impij con- Serui non emendantur uerbis. Nam tam
temnūt uer- etsi intelligant, contemnunt tamen.
bum Dei.

X I X.

ωεὐδὲ Melius de stulto speres, q̄ de hoie p̄cipite.
βγαδ'έως

X X.

Si a puero seruus delicate tractatus fuerit,
dominari postea uolet.

X X I.

Res secun- Iracundus hō lites excitat, & sepe peccat.
de demen-
tant incau-

X X I I.

Superbia deijcit hominem,
At humilis animus potietur gloria.
Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

X X I I I.

Ex Leuiti. Vitam suam odit, quisquis furis socius est,
capite 5. Periurum audiet, nec indicabit.

X X I I I I.

Qui timet homines, ruet.
Qui fidit Deo, subleuabitur.

X X V.

Multi principis faciem ambiunt.

At

S A L O M O N I S.

At à domino iudicium cuiusuis proficiscitur.

X X V I.

Abominantur iusti iniquos,
& abominatur impius rectam uiam.

*Principē ti
bi deus pla
cat, tu offi
cijs tuis fru
stra niteris*

CAP. XXX.

SERMO AGVR FILII IACKE.

HAEC SVNT PRAECEPTA

quæ tradiderunt Lithiel,
Lethiel & Ichal.

Sultissimus sum hominum, nec est pe-
nes me intelligentia, nec didici sapienti-
am, nec sanctorum scientiam cognoui. Quis
ascendit in cœlum ac descendit? Quis com-
prehendit uentos manu sua? Quis conclusit
aquas in uestem suam? Quis fundauit fines
terræ? Quod nomen est illi? Quod nomen
est filio illius? nostin?

*Apparet
has senten-
tias ab alijs
quibusdam
Salomonis
libello addi-
tas esse.*

I.

Omnis sermo Dei purgatus est, & clypeus
hīs qui fidunt eo. Ne addas sermonibus eius,
ne te obiurget, tuq; mendax deprehendaris.

*Preconiū
uerbi Dei.*

G 3 Duo

P R O V E R B I A

I I.

13 Duo abs te rogavi, quæ antequam moriar
ar quæso largiæ, procul à me amoue uanità
tem & mendacium. Inopiam & diuitias ne
dederis mihi. Demensum meum suppedita
mihi, ne ubi satur fuero mentiar ac dicam.
Quis est Deus? ne ue per inopiam furtū com
mittam, & polluam nomen Dei mei.

I I I.

Sym Ne accuses seruum apud herum suum,
Hypocrisin ne tibi conuitium facias, ac pœnas des.

generis hu-
mani taxat

I I I I.

Hoc genus patri conuitium facit,
nec benedicit matri.

V.

Hoc genus uidetur sibi mundum esse,
& tamen sordes suas non eluit.

V I.

Hoc genus attollit oculos suos,
& palpebras suas eleuat.

V I I.

Huius generis dentes, tanquam gladis
sunt, & tanquam enses molares sunt, ut de
uorent humiles, & inopes è medio auferant.
Huic sanguifugæ multæ sunt filia, quæ cla
mant, Age, Age.

V I I I.

Tria

S A L O M O N I S.

Tria hæc non saturantur, item quartum
inexplebile est.

Infernus, Vulua, Terra arefacta,
Ignis postremo inexplebilis est.

I X.

Oculum, qui patrem fastidit, & matris im Præcipit
perium contemnit, corui iuxta flumen effo- coli paren-
dient, & uorabunt aquilæ. tes.

X.

Tria hæc ignoro, minime uero quartum teneo. *Ne doleris*

Viam aquilæ in aëre.

Viam serpentis super petram.

Nauis iter in flumine.

Et uiam hominis erga adulescentulam.

Talis est & adulteræ uia, quæ ubi perdidit
uirum, os tergit, & negat se malum fecisse.

X I.

Tria perturbant terram, quartum
prorsus ferre non potest.

Si seruus imperet.

Si stultus satur fuerit.

Si morosa nupserit.

Si ancilla fuerit hæres dominæ facta.

X I I.

Quatuor minuta sunt in terra, quæ pru-
dentia uincunt etiam sa-
pientes.

G & For

P R O V E R B I A

Formicæ imbecille genus, & tñ in messe
cibum sibi parant.

Cuniculi infirmum genus, qui in rupibus
habitant.

At homines *Locustæ*, quæ quanquam non habeant re
magistrati- gem tamen agminatim prodeunt.

bus etiã pa *Araneus* telam texit, & habitat in regū aulis.
tere detre-

stant. **X I I I.**
Tria hæc probe ingrediuntur, quartum
item belle incedit.

Rex

Leo ualida bestia, nec refugit ullã belluã.

Canis uenaticus firmis lumbis præditus,

Aries & Rex, cui resisti non potest.

X I I I I.

fra. lites

Cum per stultitiam effers te, & moliris ma
lum, comprime manu os.

Nam si lac crebrius tundas, butyrum fiet.

μηδ' ἐν
ἔγερ. Si emunxeris nares uehementius, sanguis
nem elicies.

Ita & acerbius irasci, lites excitat.

CAP. XXXI

SERMO Lamuelis regis.

HAEC SVNT PRAECEPTA,
quæ docuit eum mater,

Quæso

S A L O M O N I S.

I.

Q Væso te fili uteri mei, fili exoptatissimi me, ne da mulieribus opes tuas, & vias tuas, perdunt enim reges.

Ne regibus & principibus uinum des aut ficeram, ne poti obliuiscantur iuris, & de humilibus praue iudicent.

Date ficeram ad afflictis, & uinum moestis, ut poti obliuiscantur inopiae suae & aerumnarum.

I I.

Patrocinare mutis in iudicio & omnibus orphanis, patrocinare, iudica, & abiectum & inopem uindica

I I I.

Probam mulierem quis inueniet: ea praestat gemmis.

I I I I.

Confidit ea cor mariti, & res familiaris non deficiet.

V.

Reddet ei bonum & non malum perpetuo.

V I.

Tractat lanam & linum, & uoluptati ei est officium suum facere.

V I I.

Perinde est atque nauis mercatoris, ex longinquo afferens panem suum.

G. 5 Noctu

ebry

P R O V E R B I A
V I I I.

Noctu surgit, & parat familiae cibum,
& ancillis demensum.

I X.

Considerat agrum ac emit, & uineam suo
labore plantat.

X.

Accingit lumbos adcurate, & corroborat
brachia sua.

X I.

Sentit quam bona sit negociatio sua, nec
noctu extinguetur lucerna eius.

X I I.

Manum suam admouet ad colum,
& tractat fusum.

X I I I.

Manum pauperibus obfert,
& porrigit inopi.

X I I I I.

Non metuit domui suae à frigore,
Nam uniuersam familiam uestit duplicibus.

X V.

Ornamenta fecit sibi,
Byssu & purpura uestit.

X V I.

Conspicius est in porta maritus eius,
ubi sedet cum senioribus regionis.

Tunt

SALOMONIS.

XVII.

Tunicas parat & uendit, & cingulum dat
mercatori.

XVIII.

Fortitudo & decus uestit eam, & gaudebit
etiam in posterum.

XIX.

Os aperit sapienter, & suauitas in lingua
eius est.

XX.

Speculatur statum domus suæ,
nec edit cum ignauia panem.

XXI.

Surgent eius liberi & prædicabunt eam.
Maritus item laudabit eam.

XXII.

Multæ filiæ pararunt opes,
tu superas omnes.

XXIII.

Fallax uenustas est, & uana est forma.
Mulier timens Dei, laudabitur.

XXIII.

Date ei de laboribus suis, & prædicent eam
in portis facta eius.

FINIS.

Mh

S A P I E N T V M
DICTA SA
P I E N T V M.

Omnibus placeto.

Bona res quies.

Periculosa temeritas.

Quicquid promiseris facito.

Amicis aduersa fortuna utētibus idem esto.

Infortunium tuum celato, ne uoluptate adfi-
cias inimicos.

Veritati adhæreto.

Violentiam oderis.

Age quæ iusta sunt.

Domus curam age.

Liberos tibi charissimos erudi.

A maledicentia temperato.

Beneficij accepti memento.

Inferiorem ne reijcias.

Ne teipsum præcipites in discrimen.

Temperantiam exerce.

Moribus probatus esto.

Oderis calumnias.

Turpia fuge.

Voluptati tempera.

A iureiurando abstine.

Pietatem

D I C T A.

Pietatem sectare.

Laudato honesta.

A vitijs abstine.

Beneficium repende.

Supplicibus misericors esto.

Liberos institue. Litem oderis.

Sapientum utere consuetudine.

Bonos in precio habeto.

Audi quæ ad te pertinent.

Probrum fugito. Responde in tempore.

Ea facito, quorum non possit poenitere.

Ne cui inuideas.

Quod iustum est imitare.

Bene meritos honora.

Spes foue. Calumniam oderis.

Affabilis esto.

Cum erraris muta consilium.

Diutinam amicitiam custodi.

Omnibus teipsum præbe.

Concordiam sectare.

Magistratus metue.

Ne loquaris ad gratiam.

Ne tempori credideris.

Teipsum ne negligas.

Seniorem reucrere.

Mortem oppete pro patria.

Ne quavis de re doleas.

Ex in

S A P I E N T I V M

Exingenuis liberos crea.

Sperato tanquam mortalis.

Parcito tanquam immortalis.

Ne efferaris gloria.

Arcanum cæla.

Cede magnis.

Oportunitatem expecta.

Mortalia cogita.

Largire cum utilitate.

Ne prior iniuriam facias.

Dolorem fuge.

Mortuum ne rideto.

Amicis utere.

Delecta amicos.

Consule inculpate.

De numine ne male loquare, quid sit autem
ausculta.

Audito multa, loquere pauca.

Prius intellige, & deinde ad opus accede.

Ne ob diuitias laudaris uirum indignum.

Principem honora,

Amicos probato,

Nemini promittito,

Similis sis tui.

Quod adest boni consulito.

Susurronem ex ædibus eijce.

A familiaribus in minutis rebus læsus, feras.

Inimicum ne putes amicum.

Quo

D I C T A.

Quæ feceris parentibus, eadem à liberis ex-
pecta.

Ante omnia uenerare numen.

Inter amicos ne fueris iudex.

Ne contende cum parentibus, etiam si iusta
dixeris.

Infortunatum ne irriseris.

Ne lingua præcurrat mentem.

Quæ fieri non possunt, ne concupiscas.

Vxorem ducito ex æqualibus, ne si ex diti-
oribus duxeris, dominos tibi pares, non
affines.

L I P S I A E, P E R N I-
colaum Fabrum diligenter
excussus.

M. D. XXXIIII.

: h. Aug. y

Index eorum que infra in sumis comprehenduntur

De

Abrahe fide 50. 233.

Adam lapsu. de p^o & s^o adu. 225. 278.

299. 328. 385.

Adiutorio dei 22.

Adulatione 137.

Affectionem diuina voluntate 151.

Altari dei dupli 189.

Amore bono & malo 142. 171. charitas

Amore tereno 224 197.

+ Amorem & timorem op^e 248.

Animi puritate expressu corp^e 51.

Ania moderata 74. Ania zonalis 194. 282.

Animi equitate 161. Animi egredere 178

Anie vita 168. Anie in corp^e h^uman^e h^umanitatis. 284.

4 Angelo & herbis malis 140.

Arsifici sumo 126.

Arbitri libertate vera. 152. 255.

Auxiliando 316.

Baptismo & eiusmodi 298. baptisimus p^{er} 324

Beatitudine vera 62

Benivolentia 246.

a.

Bonitate vera et prudētia 86. ^{249.} Bonis iurōmībilī
 Bonorū tollerātia 99. Bonorū deficiētia 331
 Bonū cū gudio faciendū 115.
 Bonorū et malorū cōtrāctio 116. Boni quō emittuntur 239.
 Bonis que nō mō amittit hūmānū 205.
 Bonis eternis et hūmānīs diligendīs 270.
 Bonis hūmānīs relinquendīs 318.
Charitatē verā 7. Ipsi loq' 38. Ipsi augmētō 95.
 Charitatē propriā 162. 342. 112
 Charitati. qd diligatī nō 223. 244. 267. 283. 326
 Charitatē et dilectōē unitatē 348. Vera dilectōē 353. 363
 Charitatē et dilectōē qua diligatū dū 368 Charitatē unitatē 371.
 Charitatē et amōre quō dū amare debēt 375.
 Causa principal' unū rerū 58.
 Caus' magnit' in caus' dī 171
 Causa nōva 82.
 Cives sup'no patrie 17. Civitatib' duab' 221
 Civib' terrenis 156
 Cōversio et baptis'mo 298
 Clamor ad deū qd sit 100.
 Confessio sine laudatio vera nō 6. 240
 Cōfiteudo pōtū et remediūdo 101
 Cōversio et auctōritas in remedio 71
 Cogitātib' ad deū 81.

4

- d
 Confessio. de male confesso animo 138.
 Conscientia mala 191.
 Corruptio. de nō cōsumpō 175.
 Cord 245. Cordy mūtōe 341.
 T Cōsumptanda sapia 262.
 T Christianos odū nōd 32. de christiānis 232.
 Chrī & verbis dei juramentū 64. 344. Chrī hēdētā.
 Chrī orōe su saguē rō 68. 275. 198. fidi
 Chrī temētōe & mūtōe nō hō mirachy 111.
 Christiani gaudio 113.
 T Chrō plenitudo divinit 293. Chrī mōdū pōnōe 313.
 Chrō quō reliquēnt pōnōe & mūtōe 327. Chrī verbis
 juramentū 329. de vna filij dei 335. 370.
 Christi corpore 338. Quēdēt corpore chrī 339.
 Chrī verbis mūtōe 345. de dō + hōc pōnō 347.
 Chrī bono odore 351. Cōpōdō hōc pōnō chrī 359.
 Creaturay admiratōe & mūtōe 73.
 Creaturay cōdōe 141. Bono creaturay 143.
 qd
 Creatura nō mala su hō nō 290.
 Creaturay cognōscēdō quē nō vident 380.
 Cupiditas cōmō vntōda rō 18. 264.
 Cupiditas & charitātē 112. Cupiditay pōnō 136.
 Cupiditay quā dō pōnō suās 373.

2

Deus querens 8. Quod accedat & recedat a deo 123

Dei opus duplex inia & virtus 28.

Dei minus in assensu mensura 31.

Dei consuetudo non conuenit 35. Deo incommensurabile 176.

Dei domus edificatio 36. Dei angelus 231.

Dei iustos. r. 39. 235. Dei punctum 41. 277.

Dei quales non diligat 56. Dei specialis opus 57.

Deus quod 61. De assensu ad deum 251.

Deo quod esse sit 63. De laude & beneficiis minus 70

Deo quod hoc iungat 91. Cor ad deum inuicem 153.

Deo laude adherentia 97. Dei pro qui agunt 309.

Dei quod non cadat recedat & obliuio & quod 108

Deus est inuicem tenet 146.

Dei pro bono 155. Quod quod quale bonum sit deo 289

Deo diligendo 174. Laude qua se predicat deo 356.

Dei arbitrio omnium regi 281. De preceptibus operis 323.

Deitatis specialitate 367.

De precantibus 84. De dilectione specialibus & generalibus

Diuina conditio 105

Diabolus superbia & christi humilitate 59 229.

Diabolus fugientibus & propinquantibus 135. Diabolus iniquitas

Diuinitas 85. Diuinitas & prope 250 // 385. Diuinitas

Dilectio & Charitas

3

Ecclésiā; p̄p̄q̄uētib; 158. homo ecclē filys 196.
 Eloquētia infirmitat; 205.
 Ep̄c. q̄m̄ obnox̄iū sit ad nō ep̄c. tendē 11.
 Eternitas v̄ia 3. 183. Eternit̄ s̄tor; 358. 360.
 Eucharistie s̄ Ch̄i corp̄
 excellentia Insuperabil; 61.
Fastidiū p̄uale. 10
 facultat; p̄p̄ua 121. fallacia p̄ m̄d̄atū 3
 fama bona 263. fama 370.
 fame & m̄dia p̄ual; in p̄uē 271.
 felicitate 199. 249. felicitat; maior; 340
 fidelit̄ vulg; & infidelit̄ bona. 46.
 fide & intellectu 128. Quid credi d̄at 145
 fidei ch̄ian; vigore 203. fidelit̄ laude 261. 361.
 fide & veritate 350. d̄ facultat; cred̄i 352.
 fine boni & mali 159. fine fidelit̄ 206.
 flagella d̄i 274.
 fortune p̄uē vsu 49
 fortitudē v̄llentat; 52
 fortitudinē ch̄ianā & gentiū 295.
 fundamentū p̄ual; 107
Gaudia eterna 37. Gaudio v̄cto 90.

96. **G**loria nō hūda nisi in deo 259

Gloria nōi continentia 317

Gracia. i. iusticia. i. lege. Grā dūobz donis 131.

Gracia & mī 314. Grāz nullis vīs p̄termitti 297

Grā dī. & nōi nisi imperāre deo saluāz 307

Grā dī. quā onto hōis meriti p̄uenit 374

Homines diligendz 2. cozpibz hūanis 216. i. vultura
homo imago dī. i. 104. 237. i. angelis

hōim̄ tollerāta 125. hōz nihil p̄p̄sme deo 311.

hōie vultu 129. hōz que hōim̄ p̄ria sūt 322.

hōim̄bz malis 140. hōis p̄ma p̄uāuāte 385

hōim̄e m̄diorz 334

hūana nā p̄ excellentia ordinet̄ deo 287

hūilitat̄ vera 83. hūilitat̄ homo 88.

Idalis. 215. Imperant̄ & subdūz q̄rēda & obia 163

Innocentia vera 1. Innocētia sūtata 219

Intellectz bonz 13. 128. & intellectu 332

Inp̄delū. totū vultu p̄tū est et̄ i. op̄is moribz 106.

Iniquitat̄ lesiōe 133. p̄p̄dēt̄ m̄diorz 230.

Inimic̄ bonoz 202. In dī 157. In vultura 319

Ingenio 266. Inuidia & sup̄bia 292.

Instia & grā 16. 98. Instia hūis odiosa 177

Instia & pena 243. Instia vera 312.

Instia hūane nō. 365. Instoz m̄diorz 301

In dī 300. In dī & mīa 315

de

Liberis sine 132. laudatio s̄ Confessio
Legis amore in hōibz ū. 25. 190. de lege
Legis lra sine vna 43. legi in natura 258.
legis a gēa 44. 320. lege et p̄to 256.
liberalitate vera 124.

Linnie 220. 343.

Mandata dei seruanda sine iurys 26
multa de p̄to q̄b. dicitur in q̄d p̄t. lra 119
multa q̄d sunt creata 228.

inuentibus nō baptisat. 149.

Mandata dei a iure 257

Mendacia fugiunt labore 66. de mendacio 253. 254.

mendatio a fallacia 269.

medicus iudicatus ab ego 192.

medicatio fidelium in otio + a dno 218.

merito 285.

Misero 211.

miracula dei qui videt 109. miracula in libz 283

miracula respicientibz a misericordibz 134.

impudentia a ventura obuiantibz sibi 110.

impudentia dei 195. impudentia a iudicio 315.

Mori sanctorum bona. 50. Mortis prima conditio 146.

morte proz 148. de p̄na a s̄da morte 170

morte peccatorz 303.

De Moribus bonis & malis 122.
 mundana iniquitate 120.
 mundi bipartita significatio 354.
Natura qd prior sit qd vitium 139.
 Naturae virtus 144. Natura & gra 314.
 Natura 160. Naturae humanae qualitate 302.
 Naturae iustitiae 301. Naturae duabus hominibus 330.
 Negligentia 172.
 Naturae potestate 298.
Obedientia divina 21.
 Obsequium 238. & si Imperatorum de virtute
 huiusmodi deo in imaginibus 286.
 Oculis iudicandi 21.
 Adveniendi malis hominibus 65.
 Operibus bonis 224. Operibus unguis dicitur 291.
 Opere in quantum natura 305.
 Orandi naturaliter in bonis ac malis 72. De cuprosa
 cogitatione in oratione 182. orationis loco 333.
 Ordo, nihil in quibusvis creaturis a deo reliquente proceduntur
Patentia 4. In quo ipsa res sit 33. 378.
 Patientia foris 161. 275.
 Passiones sanctorum a malis 23. passioibus fidelium
 foris in malis observanda 29. Patientia plena 169.
 Patientia quaeritur a deo querenti 185. De querenti psalms
 in pace 188. De pace christi 369.

De premio christiane religionis 20.

Prandium impunitas 42: 240.

peccatorum omne mendacium est 150.

peccatorum pena in compendibus etc. 75. 304. 383.

peccatorum ptis 208. peccata non timere solummodo vitanda

177. t. s. lege. peccatoribus deo deprecandi 184

peccatoribus ut sibi displiceant 187.

peccatore homine 267. peccatorum laboribus 282.

peccato originali 276. peccati ablatio 306.

peccatorum nihil excusatio competi 308.

peccatis remittendi 357.

peccatum per se non naturae est 382.

Pena de malis impunitate 87. veluste flagellatus

debeat 186: penitentiae remedijs 200

perfectione 120.

persecutio in bono 234

peccatoribus committendo deo n. 252. 362

phariseos et publicanos 118

populi regimine 166.

Præmio christiane religionis 20. Specta honorum 217.

profiterendo p. 27. profectus a sensu 102.

promissive de 45

prelio bono 92

prelatis 165.

prophecia implendi 214.

preceptis dei 222.

p. prescientia dei neque peccare compellit 379.

psallemus in op. & voc. 46

purgandis electis 204.

Requies adu. in carne duntaxat 14. Requie dei 279.

Religioso homine 179.

Resurrectione 217. 310.

Regum qualis culpa 242.

Remediorum varietate 284.

Sacramentum ad malos 69

Sabbato 114. Sabbato vero 278. 321.

Sanctorum bono & oratione 101.

Saluum s. gra.

Scripturae divinae 67.

Scientia boni & actus in 24. 249

Scientia temporalis 40.

Scientia gl. vitanda 355. Duo Invidios

cor ad dispens. 387.

Seruitute libera in dno servit. 53.

Servitute viduae 164

Sententia dicitur 55.

d

Depultura 89

Dignitatem 217.

Similitudo 247.

Simplicitate 366.

s

Sollicitudine & penitentia recta 79.

Societate humanum 173.

Spiritualibus augmentis 60

Spe fidelium 93.

Supplicatio 21.

Supbia in bonis 48. Supbia & iustitia 292

Supbia inobedientie 260.

Subditis & Imperatoribus

m

Tentatione custodia dei 130.

Temporibus malis 94. Tempus iustitiae 280.

Temporibus delictis & penis 226.

Timore recto 77. Timor ex amore

Timore dei & mandato

Trustitia 207.

Tribulationum remedia 212.

Trinitas 227. de patre & filio 346 de doctrina

patris ad filium 349. 371. propter quod dedit filio

372. de iudicio patris & filii 376 de

subreptione filii 377.

2

Veritas. 5. myst. reredia. Veritate adujs. 180.
209. 350. 325. 386

Verbo dei 127. d. Ruminare verbum dei 193.

Via vite angusta 19. Duabus vijs 236.

Virginitate corporis & animae 79.

Vite pntis laboribus in vetustate 103.

Venia Vita beata 154. d. Venio vñ restat beata vita 168.

Vitis expugnandi 294

Vituz nisi in bono esse non pot 296. 5. p. vntu

Vitis palmitibus 364.

✓ Vltima & vindicta dei 5.

Vouendo deo 15. Votoz oblativē 54.

Voluntate mala et pnti 47.

Voluntate dei 336.

Vulnere humana quo remedia tuerentur 381.

15. K. 35.

Etas heterodorum & etia Concordia
Annotata

In dilecto tabernaculo .4. d. ps. 93. Expo 1.
frus. Victoria. 2.

Tabernaculo. Torcularia. 3. menses. 4
festa tabernaculo. 5. Trinitas. 9. 35.

festa barchi 9. etia una tabernaculo. 18.

100. heres. 18. 24. Athanasius 20. Thimotheus 22.
130. etia iunioribus. 26. Alibundes. 27.

priscillanus. 29. Virg. 31. Sibile exalles 35.

Sapientes 37. Carcerum 37. Amia. 38. 77

Ving. vices 40. Tuar. 40. Amalia latibula 41.

Alijones. 42. paper. 42. Turtur 43. Mithy 44

Monachi. 48. Basilius 49. Alexader. Julia 52.

Vxor. Gupua. 53. Julia y. pp. 53. Almaria. 56.

Culig pual. 58. Sacerdotes. 61. huest. septa 64

Capitolium. Arz. 64. Linderum gda 68.

Etia pueri gda & ordines 70. paradys 72.

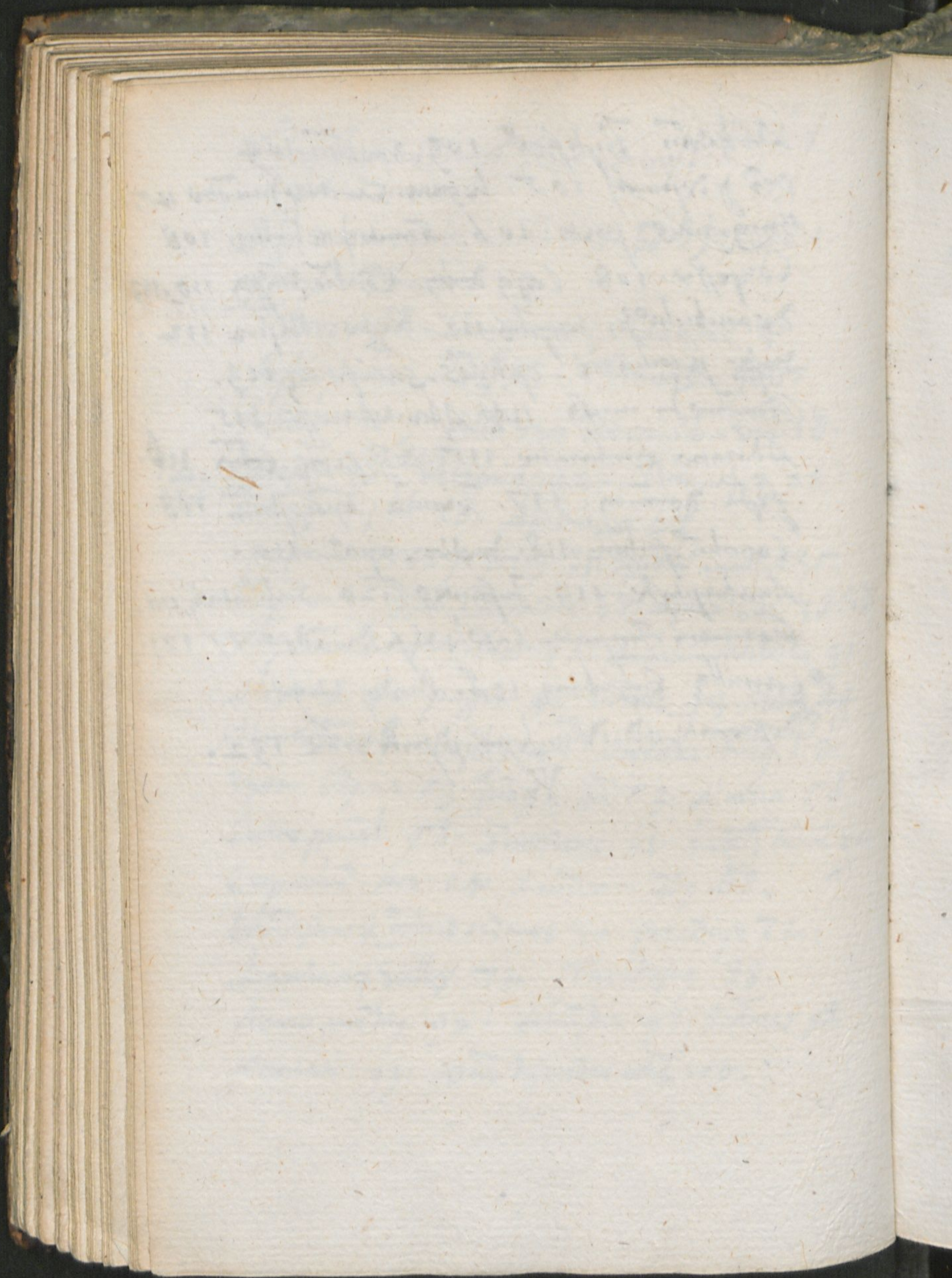
Lacimorum valley. 72. Theodosius 88.

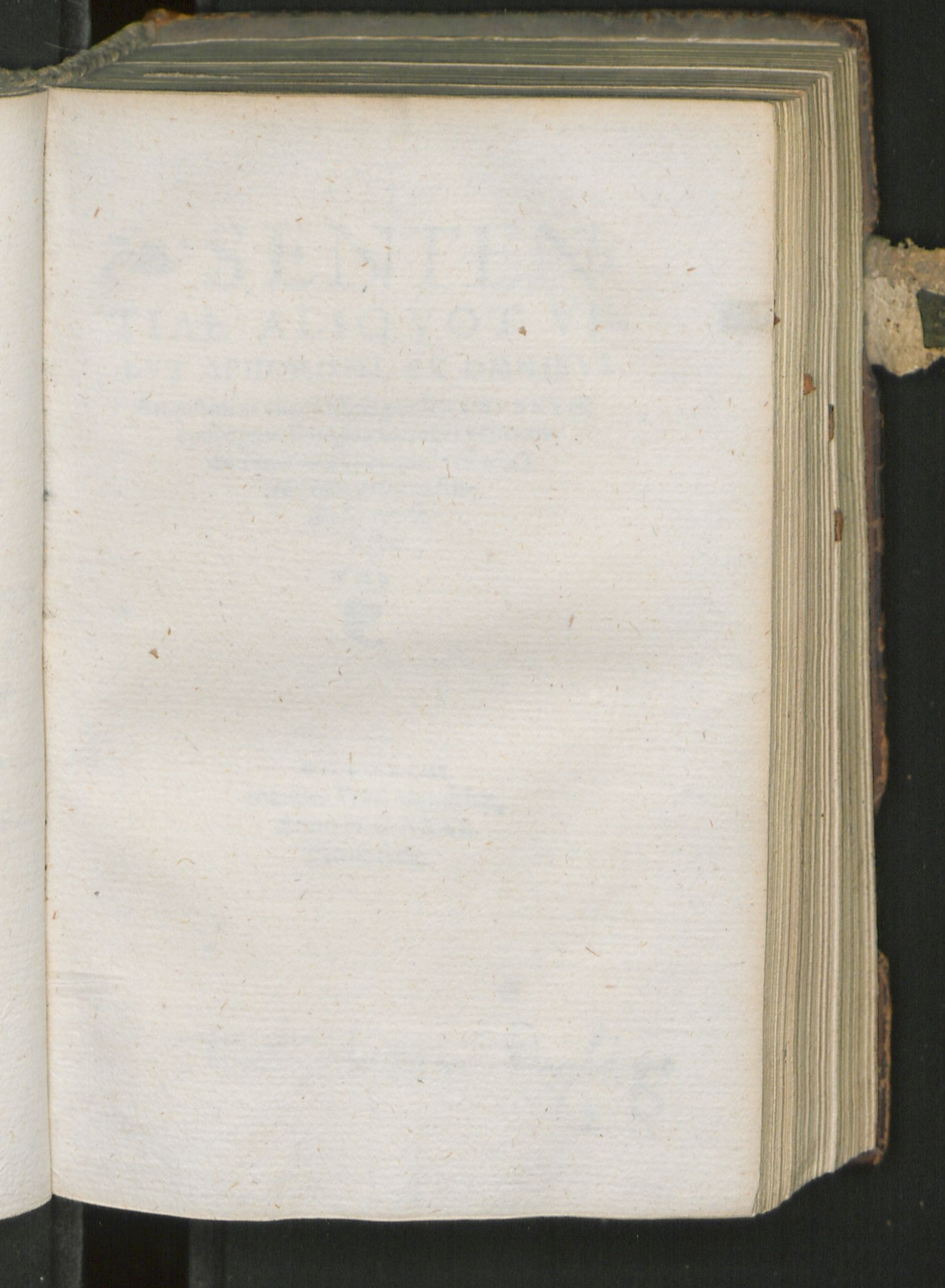
homo mēdus. 92. etia puer. 97. Sētes. 98.

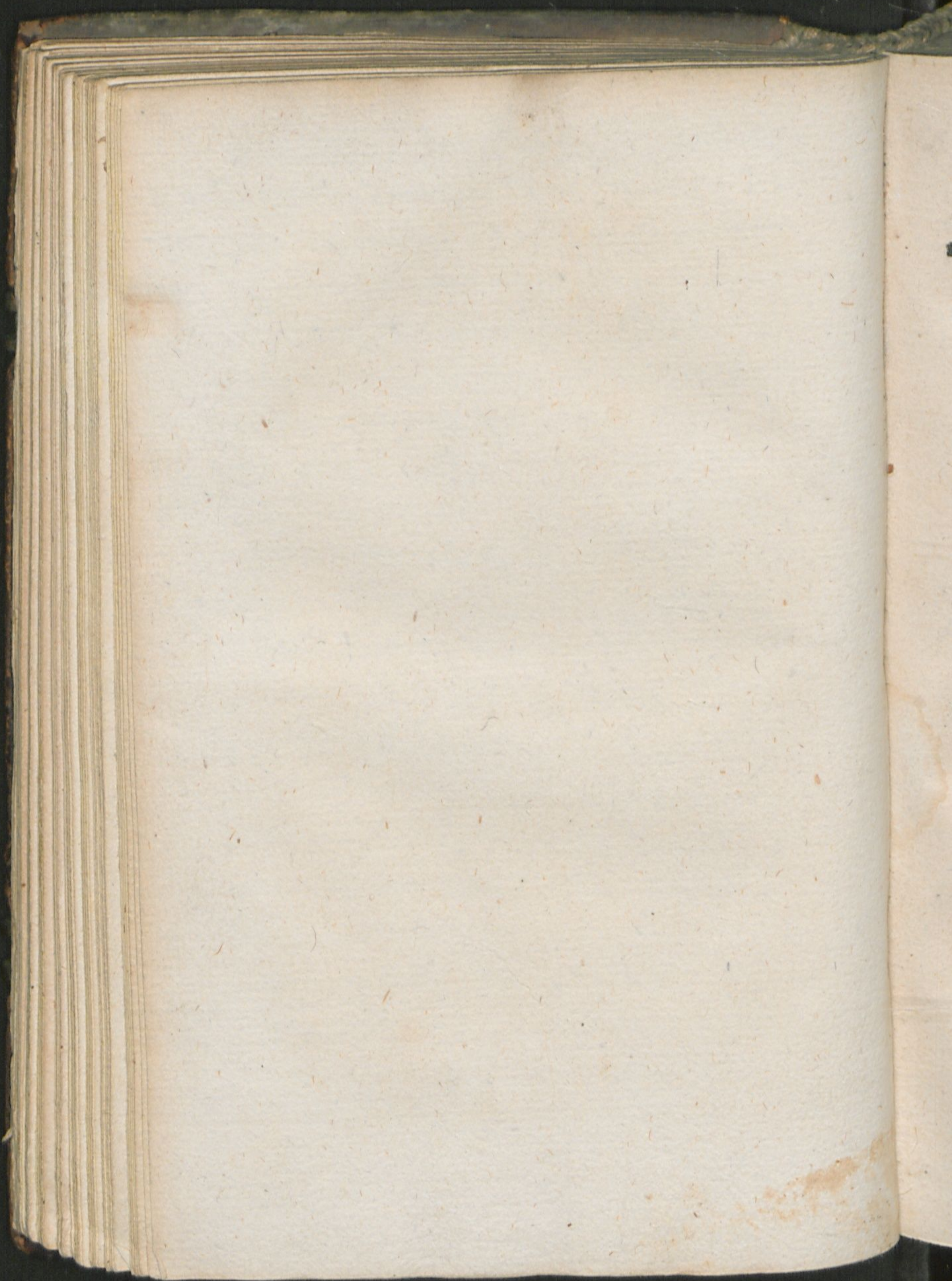
Apostata. 99. Omo discordie etia 100.

Arbitrium. Justitia^o. 103. Incedit 104
Oratio y. de p^o 105. Legata. Sanctorum p^o 105.
Imagines. p^o 106. Sanctorum reliquie. 108
Confessio. 108. Casus dubij. C^ont^o. Missa 110. 113
de ambula^o in templis 112. vesp^o. Missa 112.
Missae p^o 113. op^oinos. sacrificia 113.
Communio in missa 114. Astantes missae 115.
Adoratio eucharistie. 115. Sig^o sac^o. E^olia 116.
festa. dominica. 117. Trinitas. Ep^oz p^o 118.
Concilium futurum 118. Medicorum p^o. 119.
Anabaptiste. 119. Infantes. 120. Sabbatharij. 121.
Germani. Imperator Carolus V. p^o 121.
Camilla. Euzubing 126. Budeg 129.
De precato ad dom^o p^o p^o 132.

V.

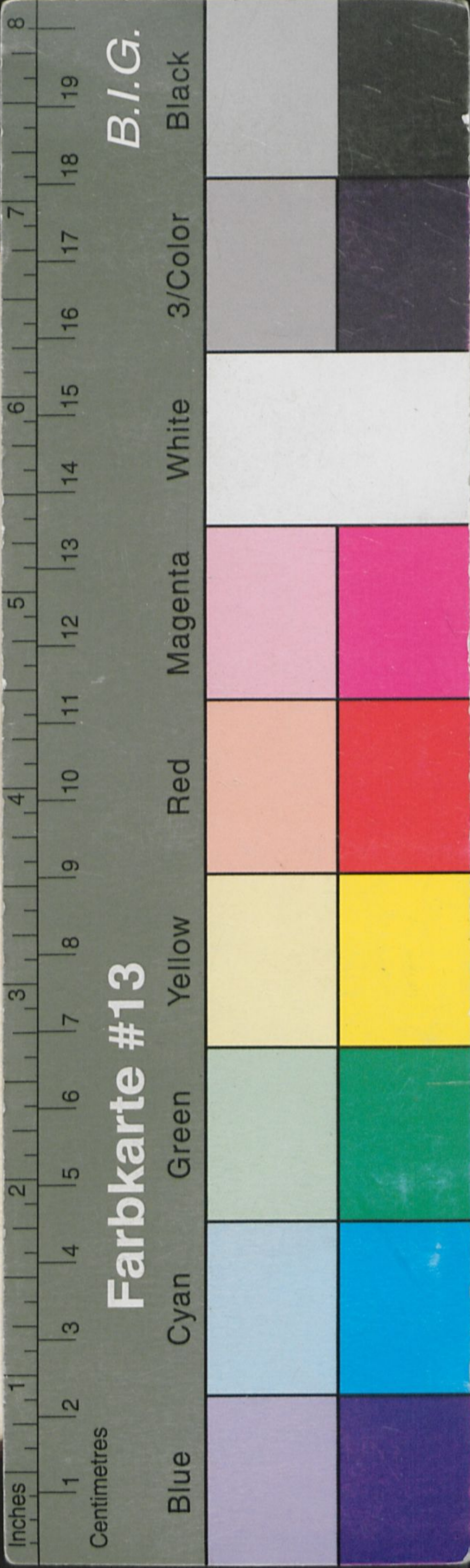
sancta 15
Si ab ipso mundo esse possit vitas
nostras no esse ab ipso dno. Latu. 5 fo. 51.
Nihil ad felicitatē dicitur si vxor no fuerit. pto

AB: 754957

X 1996275

SENTEN-

TIAE SALOMONIS, Iuxta Hebraicam veritatem,
summa cura redditae,
autore Philippo
Melanch.

LIPSIÆ, PER NICOLAUM FABRVM.

M. D. XXXIIII.

